

Topias Alasalmi

MARKKINAVALTAA TALOUSKRIISISSÄ

Next Generation EU -elpymispaketti globaalissa poliittisessa
taloudessa

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Kandidaatin tutkielma

Huhtikuu 2021

TIIVISTELMÄ

Topias Alasalmi: Markkinavaltaa talouskriisissä. Next Generation EU -elpymispaketti globaalissa poliittisessa taloudessa.

Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Kansainvälinen politiikka
Huhtikuu 2021

Yhdysvaltojen yksinapainen hetki maailman politiikassa jatkaa heikkenemistään ja kansainvälispoliittinen järjestelmä on yhä voimakkaammin liikkumassa moninapaiseen järjestelmään, jossa valta jakautuu tasaisemmin eri alueiden sekä toimijoiden kesken. Moninapaistumisen vaikutukset heijastuvat myös yhä selkeämmin ja voimakkaammin Euroopan unioniin; Yhdysvaltojen vähenevä kiinnostus Euroopan puolustamiseen, Brexit, Venäjän voimapolitiittiset toimet EU:n lähialueilla ja Kiinan taloudellinen kilpailu globaalissa taloudessa sekä rajoittavat että haastavat EU:n toimijuutta ja valtaa. COVID-19-viruksen aiheuttama kriisi osuikin tähän kansainvälisen järjestelmän moninapaistumisen ajankohtaan, jota leimaavat koveneva taloudellinen kilpailu, kauppasodat sekä kansainvälisistä sopimuksista irtaantuminen. Kriisi vaikuttaakin toimineen katalyytin omaisena vaikuttimena järjestelmässä, joka vahvistaa näitä kansainvälispoliittisia trendejä.

Pandemia toi terveystalouden mukana myös talouskriisin, jonka vaikutukset Eurooppaan vertautuvat toiseen maailmansotaan. Uusi talouskriisi koettelee edellisten kriisien talousoppeja sekä EU instituutioita, niin euroalueella kuin koko unionissakin. Uusi talouskriisi toi mukanaan myös EU:n yhteisen velkainstrumentin Next Generation EU (NGEU) -elpymispaketin muodossa. Julkisessa keskustelussa yhteisen velkainstrumentin avulla EU pyrkii vastaamaan kriisin aiheuttamaan talouden turbulenssiin, mutta tässä tutkimuksessa tarkastelen velkainstrumentin mahdollisia kansainvälispoliittisia ulottuvuuksia. Tutkielmani tutkimuskysymyksenä on, että onko NGEU-elpymispaketilla myös EU:n markkinavallan tukemiseen tarkoitettuja elementtejä, joiden avulla EU pyrkisi säilyttämään sisämarkkinoidensa valta-aseman muuttuvassa globaalissa taloudessa ja moninapaistuvassa maailmassa. Edellisten kriisien talousoppeihin verraten tarkastelen miksi NGEU-elpymispakettia tulisi tarkastella markkinavallan näkökulmasta.

Työni viitekehiksenä hyödynnän Euroopan markkinavallanteoriaa (MPE) sekä EU:hun kohdistettuja talouspolitiikkasuosituksia ja -ohjeita, jotka toimivat MPE-teoriaa vahvistaen. Sisällönanalyysin avulla analysoin viittä eri Euroopan Komission NGEU:iin liittyvää asiakirjaa. Tutkimukseni tuloksista nousee esiin neljä laajempaa erillistä, mutta toisiinsa liittyvää EU:n markkinavaltaa sekä suvereniteettia vahvistavaa teemaa: yhteiset sisämarkkinat, vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä teknologia talouden kasvun moottorina, EU-sääntely sekä strateginen suvereniteetti ja autonomia. Tulosten perusteella voidaan vahvasti todeta, että NGEU:lla on myös EU:n globaalia markkinavaltaa vahvistavia elementtejä, joilla EU pyrkii sisämarkkinoidensa kautta säilyttämään oman asemansa kansainvälispoliittisessa järjestelmässä. Tulosten perusteella voidaan myös todeta yhteisen velkainstrumentin lisäämän integraation tukevan Andrew Moravcsikin liberaalin intergovernmentalismin teoriaa EU:n integraatiosta, jossa yksittäiset jäsenmaat pyrkivät vahvistamaan omaa asemaansa kansainvälispoliittisessa järjestelmässä EU:n ja etenkin EU:n talouden kautta.

Avainsanat: globaali poliittinen talous, COVID-19, EU, Next Generation EU, NGEU, talouskriisi, Market Power Europe, MPE, markkinavalta, liberaali intergovernmentalismi. EU, Euroopan unioni, talouspolitiikka, poliittinen talous

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1. Johdanto	1
2. Euroopan unioni ja moninapaistuva kansainvälispoliittinen ympäristö	3
3. Euroopan unioni ja talouskriisien aika	5
3.1 Eurokriisin syyt ja eurokriisin hoito	6
3.2 COVID-19-viruksen aiheuttama talouskriisi	8
3.3 Miksi Next Generation EU?	10
4. Euroopan markkinavaltateoria (MPE)	12
4.1 Talouspolitiikka Euroopan markkinavaltateorian tukena	14
5. Tutkimuskysymys-, aineisto ja teorialähtöinen sisällönanalyysi	17
5.1 Yhteiset sisämarkkinat	18
5.2 Vihreä ja digitaalinen siirtymä sekä teknologia talouden moottorina	20
5.3 EU-sääntely	22
5.4 Strateginen suvereniteetti ja autonomia	23
6. Yhteenveto ja johtopäätökset	26
LÄHTEET	28

1. JOHDANTO

Kansainvälisessä järjestelmässä Yhdysvaltojen yksinapaisen maailman hetken voidaan nähdä yhä voimakkaammin liikkuvan moninapaiseen maailmaan (Haukkala 2020, 73). Tässä moninapaisessa kansainvälisepoliittisessa ympäristössä Euroopan unionin toimijuus ja valta ovat olleet viime vuosina koetuksella. EU:n kohtaamia haasteita ovat olleet Kiinan taloudellinen nousu, Yhdysvaltojen tuen vetäytyminen Euroopasta, Brexit sekä Venäjän voimatoimet EU:n naapurustossa. Nämä haasteet ovat aiheuttaneet paineita EU:n toimijuudelle sekä vallalle, mutta nyt COVID-19-viruksen aiheuttama pandemia, ja sitä seurannut talouskriisi voimisti entisestään kansainvälisen järjestelmän moninapaisuuteen siirtymistä sekä haastoi lisää EU:n toimijuutta, valtaa ja yhtenäisyyttä. Pandemia ja talouskriisi ovatkin toimineet eräänlaisena katalyyttinä, jotka osoittivat entistä selkeämmin EU:n heikon aseman tässä moninapaisessa sekä keskinäisriippuvaisessa maailmassa.

Viimeisen reilun vuosikymmenen aikana EU on kohdannut muiden haasteiden lisäksi useita erilaisia taloudellisia kriisejä. Talouskriisit ovat uhanneet EU:n yhtenäisyyttä sekä jäsenvaltioiden talouksien toimintaa (Howarth & Quaglia 2015, 457.) Vuosina 2007–2008 globaalifinanssikriisi aiheutti talouksien romahduksen kaikkialla maailmassa ja kriisi levisi eurooppalaisiin finanssi-instituutioihin ja pankkeihin, joita luotonantotappioiden vuoksi uhkasi jopa kaatuminen (Helleiner 2011, 68-69.) Tämä taas aiheutti euroalueelle uuden pankkikriisin, joka uhkasi koko yhteisvaluutan olemassaoloa (Howarth & Quaglia 2015, 459). Vastauksena kriisiin otettiin käyttöön talouden ja rahoitusmarkkinoiden vakautteen tähtääviä talouspoliittisia toimia, joiden tarkoituksena on edistää euroalueen makrotalousvakautta ja vähentää yhteisvaluutta-alueen heikkouksia (Euroopan unionin neuvosto & Eurooppa-neuvosto, 2018). Nyt EU ja euroalue ovat jälleen uudessa talouskriisissä ja vastaus talouskriisiin on ollut erilainen edellisiin talouskriiseihin verrattuna. EU on mm. aktivoinut irtautumislausekkeen EU:n fiskaalisäännöistä ja uudistanut valtionapuseränsä (Euroopan komissio 2020, xiii) pyrkien tukemaan EU talouksien elvytystä. EU on päättänyt myös 750 miljardin Next Generation EU -nimisestä lisärahoituksesta, joka rahoitetaan jäsenmaiden yhteisellä velanotolla.

Talouskriisi, pandemian hoito ja kansainvälisen järjestelmän moninapaistuminen ovatkin lisänneet tarvetta yhä integroituneemmalle, itsenäisemmälle sekä autonomisemmalle EU:lle. Uuteen moninapaisempaan ja kilpailullisempaan ympäristöön vastatakseen EU:n tuleekin ottaa yhä yhtenäisempi ja strategisempi rooli säilyttääkseen oman suhteellisen asemansa kansainvälisessä järjestelmässä. Etenkin talouksessa, johon EU:n valta MPE-teorian mukaan kansainvälisessä järjestelmässä nojaa, sen täytyy ottaa yhä

integroituneempi rooli säilyttääkseen oman markkinavaltansa. Tutkimuksessani tarkastelen, että EU:n yhteinen vastaus talouskriisiin NGEU:n muodossa on talouskriisin hoidon lisäksi vastaus kansainvälispoliittisen järjestelmän entistä kilpailulliseen asemointiin. Tätä argumenttia tukee talouskriisin hoidon instrumenttien erilaisuus. Viitekehyksenä hyödynnän Damron (2012) esittämää teoriaa EU:sta markkinavaltana (MPE), jonka lähtökohtana on, että EU on pohjimmiltaan markkina-alue ja näin ollen sen toimintaa voidaan parhaiten ymmärtää sellaisena. MPE-teoria pyrkii kuvaamaan EU:n käyttämää valtaa kansainvälisissä suhteissa lähinnä talouden sekä sosiaalisen regulaation kautta. MPE-teorian lisäksi viitekehyksessäni hyödynnän EU:n sisämarkkinoille kohdistettuja talouspolitiikkasuosituksia- ja ohjeita, joilla pyritään vastaamaan globaalin talouden aiheuttamiin haasteisiin. Nämä laajentavat ymmärrystä minkälaisia talouspoliittisia toimia EU:n tulisi tehdä tai jättää tekemättä, jotta sen sisämarkkinoiden valta sekä sisämarkkinoiden talous olisi vahvempi globaalissa taloudessa.

Tutkielmani etenee kolmessa osassa. Ensimmäisessä osassa tarkastelen moninapaistuvaa kansainvälispoliittista järjestelmää sekä EU:n toimijuuden kohtaamia haasteita tässä moninapaistuvassa maailmassa. Huomion kiinnitän pääasiassa kolmen suurimman talousblokin: Kiinan, Yhdysvaltojen ja EU:n väliseen kilpailulliseen vastakkainasetteluun globaalissa taloudessa. Toisessa osassa tarkastelen edellisten talouskriisien vaikutuksia ja niiden hoitoa EU:ssa, joihin peilaan nykyisen COVID-19 pandemian aiheuttaman talouskriisin instrumentteja. Tarkastelen näitä nykyisiä instrumentteja kriittisesti talouskriisin hoidon valossa ja muodostan tämän pohjalta argumenttini elvytyspaketin vaikutusten laajemmasta tarkastelusta. Näiden kahden tarkastelun kautta muodostan tutkimukseni tutkimuskysymyksen: voidaanko Next Generation EU:n elpymisvälineen katsoa myös olevan tarkoitettu EU:n markkina-aseman tukemiseen tarkoitetuksi instrumentiksi globaalissa taloudessa toisin pelkän kriisin aiheuttaman EU talouden elvyttämiseksi tarkoitetuksi välineeksi? Viimeinen osa on tutkielmani empiirinen osa, jossa analysoin aineiston tutkielmani viitekehyksessä ja päätän tutkielmani muodostamiini johtopäätöksiin. Johtopäätösten kautta liitän keskustelun EU:n liberaalin intergovernmentalismien teoriaan ja argumentoin, että EU:n integraatio, johon yhteinen velanottoakin voidaan laskea kuuluvaksi, tukee tässä tapauksessa Andrew Moravcsikin (1997) näkemystä EU:n integraatiosta. Tutkimukseni aineisto koostuu viidestä toisiinsa liittyvästä Euroopan Komission asiakirjasta, jotka käsittelevät Next Generation EU elvytyspakettia sekä sen suurinta rahoitusvälinettä, 672,5 miljardin suuruista elpymis- ja palautumistukivälinettä. Aineiston analyysissä hyödynnän teorialähtöistä sisällönanalyysia.

2. EUROOPAN UNIONI JA MONINAPAISTUVA KANSAINVÄLISPOLIITTINEN YMPÄRISTÖ

Kansainvälinen järjestelmä moninapaistuu yhä voimakkaammin kun Yhdysvaltojen suhteellinen valta heikkenee kansainvälisessä järjestelmässä (Haukkala 2020, 73.). Tämä moninapaistuminen uhkaa myös muun Lännen, kuten EU:n suhteellista asemaa sekä painoarvoa järjestelmässä, etenkin globaalissa taloudessa. COVID-19-viruksen aiheuttama kriisi voi lisäksi toimia eräänlaisena katalyyttinä, joka vahvistaa näitä kansainvälispoliittisia muutostrendejä (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 5). Tällaisena yhtenä suurena kansainvälispoliittisena muutoksena, jota myös COVID-19 kriisi voi edelleen vahvistaa on Kiinan taloudellinen nousu. Kiinan taloudellisen nousun on katsottu uhkaavan Lännen, etenkin Yhdysvaltojen hegemonista asemaa kansainvälispoliittisessa ympäristössä (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 5). Talouden koko ja kasvu ovat kansainvälisissä suhteissa tärkeitä, koska talous nähdään yhtenä kovan vallan lähteenä yhdessä aseellisen vallan kanssa. Näillä molemmilla vallan muodoilla pystytään vaikuttamaan suoraan mahdollisen kohdevaltion heikkouksiin vaikuttamalla sen materiaaliseen hyvinvointiin. Vaikutuksen syvyys perustuu asymmetrisiin heikkouksiin, joita valtioiden välillä on esim. pienen valtion ja suurvallan välillä. (Ross 2018, 305.) Tämän vuoksi talouden koko ja talouden tuotanto nähdään valtioiden kesken oleellisena voiman sekä vallan lähteenä.

Lännen sekä Kiinan välisissä suhteissa yhtenä käännekohtana entistä kilpailullisempaan asemointiin on pidetty Kiinan presidentin Xi Jinpingin vuonna 2017 esittämää visiota Kiinan tulevaisuudesta maailman innovaatiojohtajana. Tämän viestin on nähty olevan suora haaste Lännelle ja etenkin Yhdysvaltojen hegemoniselle asemalle maailmassa. Tuolloisesta ilmoituksesta seurasikin Yhdysvaltojen ja Kiinan välinen vastakkainasettelu, joka johti Yhdysvaltojen tekemiin kiinalaisten yritysten toiminnan estämiseen sekä kiinalaisten tuotteiden tariffien asettamiseen Yhdysvalloissa. Samoihin aikoihin Yhdysvaltojen lisäksi myös Euroopan suhtautuminen Kiinaa kohtaan alkoi muuttua. (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 5-6.) Vuoden 2019 strategisessa katsauksessaan EU onkin kuvaillut Kiinaa systeemiseksi kilpailijakseen, joka haastaa EU:ta taloudellisena kilpailijana etenkin teknologisen kehityksen osa-alueella (EU-China – A strategic outlook 2019, 1). COVID-19-viruksen aiheuttama kriisi lisäsi EU:ssa yhä enemmän debattia laajemmasta tuotantoketjujen hajauttamisesta (Leonard 2020) kun pandemian levittyä maailmaan EU huomasi heikon asemansa suhteessaan Kiinaan. Etenkin lääketieteellisten tarvikkeiden tuotantoketjut paljastivat kuinka riippuvainen EU onkaan kiinalaisesta tuotannosta sekä Kiinan eri tuotantoketjuista sen omassa taloudessa. (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 10.) Taloudellisen riippuvuuden lisäksi EU:n näkemys Pekingin pandemian hoidosta ja luotettavuus kriisitoimijana sekä kiinalaisten yritykset hyödyntää

EU:n poliittista ja taloudellista kriisiä pandemiassa ovat heikentäneet EU:n luottamusta Pekingiin entisestään (Small 2020). Näiden tapahtumien seurauksena EU ei enää voikaan katsoa Kiinaa pelkästään puhtaana kauppakumppanina vaan yhä enemmän globaalina toimijana, joka pystyy hyödyntämään sekä käyttämään taloudellista valtaansa maailmassa (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 10). COVID-19-viruksen aiheuttaman pandemian voidaan katsoa näin kiihdyttäneen EU:n ja Kiinan vastakkainasettelua etenkin taloudessa.

Vaikka COVID-19-virus aiheutti myös Kiinan taloudelle haasteita, sen talouden odotetaan palaavan nopeammin takaisin kasvu-uralleen kuin Lännen ja vuodelle 2021 kasvun odotetaan jo olevan 8 % ja vuonna 2022 4.9 % (OECD China Economic Snapshot, 2020). Kiinan taloudellinen painoarvo maailman taloudessa siis tulee jatkamaan kasvuaan edelleen. Näin Kiina pystyy yhä vahvemmin vaikuttamaan globaalin talouden toimintaan ja haastamaan etenkin Yhdysvaltojen johtoasemaa maailman taloudessa (Ross 2018, 303). Samalla se kuitenkin haastaa myös Euroopan unionin asemaa kansainvälisessä järjestelmässä muuttamalla taloudellisia voimasuhteita eri toimijoiden välillä. Lisäksi EU:n kaupan alijäämä Kiinan kanssa on vaihdellut vuositasolla 104 miljardin sekä 164 miljardin välillä, ollen vuonna 194 miljardia (Eurostat 2020). Yhdysvaltojen alijäämä Kiinan kanssa taas vuonna 2019 oli 345 miljardia dollaria (Office of the United States Trade Representative, n.d). Kaupan alijäämät Kiinan kanssa tarkoittavat sitä, että Yhdysvallan ja EU:n taloudet ovat riippuvaisia kiinalaisesta tuotannosta. Toisaalta Kiina on täten myös riippuvainen Lännen ostovoimasta.

Kiinan sekä Lännen välisen kilpailullisen asemoinnin kasvun lisäksi EU:hun on vaikuttanut myös Yhdysvaltojen sekä EU:n väliset huonontuvat suhteet, jotka olivat ajoittain kovalla koetuksella etenkin presidentti Donald Trumpin kauden aikana. Kiistelystä aiheina olivat etenkin NATO puolustusmenot (NATO 2019) sekä keskinäiset kauppasuhteet, jossa Yhdysvallat asettivat tariffeja eurooppalaisille tuotteille (Demertzis, M. & Fredriksson, G. 2018, 5). Yhdysvaltojen toimet vaikuttivat EU:n omaan suhtautumiseen siten, että EU halusi nähdä itsensä yhä enemmän itsenäisenä, autonomisena sekä enemmän riippumattomana toimijana myös Yhdysvalloista. Tämä suhtautumisen muutos näkyy erityisesti Euroopan neuvoston Strategisessa Agendassa 2019 – 2024. (Gaub, F. & Boswinkel, L. 2020, 12.) Myös presidentti Donald Trumpin kaudella Yhdysvaltojen vähenevä kiinnostus Euroopan puolustamiseen (Browne, R. & Cohen, Z. 2020) sekä Venäjän toimet Euroopan lähialueilla Ukrainassa (Haukkala, 2015), EU:n riippuvuus Venäjän energiantuotannosta (Paillard 2010) sekä Brexit (Smith, 2020) ovat tuoneet EU:n vallalle ja toimijuudelle omat lisähaasteensa.

Kansainvälispoliittisen järjestelmän ympäristö, etenkin kolmen suuren talousregiimin välinen kilpailu sekä muiden toimijoiden ulkopoliittiset tavoitteet EU:n lähialueilla ovat saattaneet EU:n asemaan, jossa sen täytyy ottaa yhä vahvempi, itsenäisempi sekä autonomisempi rooli kaikilla eri politiikan osa-alueilla. COVID-19-viruksen aiheuttama pandemia toimi myös eräänlaisena katalyyttinä, joka kiihdytti tätä muutosta itsenäisempään ja suvereenimpaan EU:hun, etenkin suhteessa Kiinaan. Täten voidaan myös olettaa, että EU:n yhteinen vastaus talouskriisiin NGEU-elpymispaketin muodossa voidaan nähdä eräänlaisena vastauksena kansainvälispoliittisen järjestelmän entistä kilpailulliseen asemointiin, jossa EU:n tulee ottaa yhä yhtenäisempi, integroituneempi ja strategisempi rooli, etenkin taloudessa, säilyttääkseen oman asemansa. Tutkimuksen pääargumenttini on, että yhteinen rahoituspaketti (NGEU), siihen kuuluva velkaintegraatio ja sen taloudellisten resurssien yhteinen suuntaaminen EU:ssa ovatkin yritykset vahvistaa EU:n taloudellista asemaa globaalissa taloudessa ja tätä kautta vahvistaa EU:n valtaa myös muilla osa-alueilla kansainvälispoliittisessa järjestelmässä. Näin tarkasteltuna yhteisen velan lisäämisen EU integraation voidaan katsoa noudattavan Andrew Moravcsikin (1999) esittämää liberaalin intergovernmentalismin teoriaa.¹ Liberaalissa intergovernmentalismissa EU:n jäsenvaltioiden ratkaisu yhteiseen velkaan voidaan siis nähdä jäsenmaiden rationaalisenä toimintana oman asemansa vahvistamiseksi kansainvälispoliittisessa järjestelmässä.

Seuraavissa kappaleissa tarkastelen edellisten talouskriisien oppeja ja niiden hoitoa sekä sitä kuinka ne keskeisesti eroavat nykyisen talouskriisin hoidosta. Argumentoin, että muutos talouskriisin hoidon instrumenteissa johtuu myös globaalin talouden kilpailullisen asemoinnin kasvusta, joka juontuu kansainvälispoliittisen järjestelmän moninapaistumisesta. Uudet kriisin hoidon instrumentit pyrkivät siis vastamaan talouskriisin taloudellisen ulottuvuuden lisäksi kansainvälisen järjestelmän muutokseen, toisin kuin aiemmat talouskriisin instrumentit keskittyivät vastamaan vain nimenomaan kriisin taloudelliseen ulottuvuuteen.

3. EUROOPAN UNIONI JA TALOUSKRIISIEN AIKA

Viimeisen reilun vuosikymmenen aikana EU on kohdannut monia erilaisia kriisejä, joista useimpia on leimannut niiden taloudellinen ulottuvuus. Talouskriisit ovat uhanneet Euroopan unionin yhtenäisyyttä

---

¹ ”Liberaalin intergovernmentalismin integraatioteorian keskeinen argumentti on, että Euroopan integraatio on ollut kansallisten johtajien tekemä sarja rationaalista sopeutumista rajoitteisiin ja mahdollisuuksiin, jotka nousevat maailman talouden keskinäisriippuvuuden evoluutiosta, suhteellisesta vallasta kansainvälisessä järjestelmässä, ja kansainvälisten instituutioiden potentiaalista vahvistaa valtioiden välisiä sitoumuksia.” (Moravcsik 1999, 472). Käännös oma.

sekä jäsenvaltioiden talouksien toimintaa. Vuosina 2007–2008 Yhdysvaltojen subprimelainoista alkanut globaalifinanssikriisi aiheutti huomattavan talouden romahduksen kaikkialla maailmassa. Talouskriisi levisi eurooppalaisiin finanssi-instituutioihin sekä eurooppalaisiin pankkeihin, joita luotonantotappioiden vuoksi uhkasi maksukyvyttömyys sekä kaatuminen. Tämän vuoksi useat jäsenvaltiot joutuivat pelastamaan pankkeja tarjoamalla niille likviditeettiä sekä luotottamalla niitä. (Helleiner 2011, 68-69.) Finanssikriisistä aiheutunut talouden epävarmuus, rahan likviditeetin väheneminen sekä tätä seurannut talouden supistuminen ja pankkien tukeminen aiheutti Euroopan unionin alueella kuitenkin uuden talouskriisin, jossa osa jäsenvaltioista oli ajautua maksukyvyttömyyteen. Jäsenvaltioiden maksukyvyttömyyteen ajautuminen loi jälleen uuden pankkikriisin euroalueella, joka uhkasi koko yhteisvaluutan olemassaoloa. (Howarth & Quaglia 2015, 457-459.)

3.1 EUROKRIISIN SYYT JA EUROKRIISIN HOITO

Miksi finanssikriisin aiheuttama talouskriisi ajoi sitten nimenomaan euroalueen jäsenvaltioiden taloudet lopulta velkakirjamarkkinoiden aiheuttamaan jäsenvaltioiden velkakriisiin, vaikka maiden fiskaalinen tilanne oli lähes sama tai jopa parempi kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Yhdistyneen kuningaskunnan? (De Grauwe 2013, 15; De Grauwe 2011, 1). Tämä johtui siitä, että liittyessään yhteiseen valuutta-alueeseen jäsenvaltiot menettivät kapasiteettinsa laskea liikkeelle velkaa rahalla, johon heillä on täysi kontrolli. Tuloksena oli, että rahoitusmarkkinoiden sijoittajat pystyivät ajamaan jäsenvaltiot maksukyvyttömyyden partaalle. Täydellisen valuuttakontrollin tapauksessa keskuspankki voi aina tarjota lisää likviditeettiä painamalla lisää rahaa. Tämän ominaisuuden puutteen vuoksi euroalueen jäsenvaltiot tulivat haavoittuvaiseksi korkotasojen nousulle sekä valuuttapaolle², joka pystyi aiheuttamaan talouden äkkipysähdysten.

Yhteisvaluutta-alueella jäsenvaltiot eivät kyenneet tekemään vastasyklisiä talouspolitiikkaa, etenkin siinä vaiheessa, kun velkaa ei enää pystytä lisäämään tai velkaa ei saada lisää markkinoilta.

---

² Euromaat laskevat liikkeelle valtion velkakirjoja ”ulkomaanvaluutalla”, johon heillä ei ole suoraa kontrollia. Jäsenvaltion julkinen valta ei voi tällöin taata velkakirjojen haltioille, että heillä on aina riittävästi valuuttaa maksaa velkojille takaisin velkakirjojen erääntyessä. (De Grauwe 2011) Tämä voi johtaa yhteisvaluutta-alueella tilanteeseen, jossa sijoittajat alkavat pelätä yhden jäsenmaan velkojen laiminlyöntiä. Sen seurauksena he alkavat myydä kyseisen jäsenmaan euromääräisiä velkakirjoja, joka nostaa kyseisen jäsenmaan korkotasoa. Lisäksi he siirtävät eurot toiseen euromaan velkakirjoihin. Näin valuutta pakenee ensimmäisen jäsenmaan pankkisysteemistä ja siirtyy toiseen jäsenmaahan. Seurauksena rahan tarjonnan määrä ensimmäisessä jäsenmaassa vähenee. Kun rahan määrä vähenee tarpeeksi ensimmäisessä jäsenmaassa, se voi johtaa jäsenmaan maksukyvyttömyyteen, kun jäsenmaan keskuspankki ei voi ostaa omia velkakirjojaan ts. painaa lisää rahaa. (De Grauwe 2011, 3.)

Yhteisvaluutta-alueen piirteisiin kuuluukin siten deflaatoriski, korkeat korkotasot, korkeat alijäämät sekä mahdolliset pankkikriisit, jos valuutta-alue ei ole optimaalinen. Näitä piirteitä ei euroa käyttöön otettaessa ollut otettu tarpeeksi huomioon, ja liikaa keskityttiin rankaisemaan jäsenmaita säästö- sekä niukkuuspolitiikoilla. (De Grauwe 2011, 18.) Toisin sanoen yhteisvaluutta-alueelle ei ollut luotu tarvittavaa pankki- tai fiskaaliunionia, jotka olisivat toimineet makrotalouden vakauttamisvälineinä kriisin sattuessa, vaan keskityttiin vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa rajoittamaan budjettialijäämiä kolmeen prosenttiin ja rajoittamaan julkinen velka-aste 60 prosenttiin BKT:stä. EU säännöt edelleen estivät jäsenvaltioita toteuttamasta vastasyklisiä talouspolitiikka³, joka edelleen pitkitti talouden laskusuhdannetta sekä elpymistä kriisistä ja aiheutti näin paljon sosiaalisia kustannuksia. (Lane 2012, 49-50, 65.)

Eurokriisin aikana ja sen jälkeen otettiin käyttöön uusia pysyviä sekä tilapäisiä talouden ja rahoitusmarkkinoiden vakauteen tähtääviä talouspoliittisia toimia, joiden tarkoituksena on edistää makrotalouden vakautta euroalueella ja vähentää yhteisvaluutta-alueen heikkouksia. Pysyvistä toimista ensimmäisenä perustettiin euroalueen pankkiunioni, jonka tehtävänä on pankkien EU-tason valvonta sekä toimia pankkien kriisinratkaisujärjestelmänä. Pankkiunioni perustettiin, koska eurokriisi toi selkeästi esiin pankkien sekä jäsenmaiden keskinäisen riippuvuuden. (Euroopan unionin neuvosto; Eurooppa-neuvosto, 2018). Toisena pysyvänä talouden vakauteen tähtäävänä toimena otettiin käyttöön euroalueella Euroopan vakausmekanismi (EVM), joka on euroalueen jäsenmaiden perustama rahoituslaitos, jonka tehtävänä on antaa rahoitustukea euroalueen jäsenvaltioille, joilla on rahoitusvaikeuksia tai jotka ovat vaarassa joutua sellaisiin. (Euroopan unionin neuvosto; Eurooppa-neuvosto; 2019.) Euroopan vakausmekanismiin riittävyyttä on kuitenkin kritisoitu ja sen on mm. sanottu olevan huono korvike todelliselle keskuspankin rahoitustoiminnalle (De Grauwe, 2011) sekä sen on jopa ajateltu voivan kriisin aikana johtaa jopa pahempaan epävakauteen, jos luottamus sen pääomittamiseen horjuu. (Bauer & Bernhard 2019, 651). Kolmantena toimena Euroopan keskuspankki (EKP) ilmoitti vuonna 2010 aloittavansa tilapäiset valtionlainojen osto-ohjelmat, joiden tarkoituksena oli tarjota lisää likviditeettiä markkinoilla sekä vakauttaa korkotasoja ja näin lisätä talouden investointeja alueella. EKP toimiminen viime käden luotottajana⁴ on todettu

---

³ Vastasykliset rahoitustoimenpiteet (eng. Counter-cyclical fiscal measures) ovat toimenpiteitä, joilla ehkäistään talouden suhdannevaihteluiden vaikutuksia. Esimerkiksi talouden laskusuhdanteessa julkinen valta voi lisätä kulutusta tai keventää verotusta kiihdyttääkseen talouden elpymistä. (Eurostat 2016).

⁴ Viime käden luotottajan (eng. lender of last resort) tehtävänä on varmistaa, että rahan likviditeettiä markkinoilla on tarpeeksi. Viimekäden luotottajan tehtävän ydin on siinä, että ihmiset tietävät aina saavansa heidän rahansa takaisin, jolloin heidän ei tarvitse vetää rahojaan pois paniikissa. Viime käden luotottajaa harvoin tarvitaan käytännössä, mutta se toimii eräänlaisena takaajana ihmisten rahoille ja näin ehkäisee luottamuksen vähenemistä. (De Grauwe 2011)

vähentävän spekulatiivisia valuuttahyökkäyksiä vastaan ja vähentävän euroalueen haavoittuvuutta asymmetrisiin shokkeihin. (Jager & Hafner 2013, 320.)

Näillä talouden vakauteen tähtäävillä toimilla eurokriisin aikana ja sen jälkeen on pyritty torjumaan yhteisvaluutasta aiheutuvia OVA teorian ennustamia asymmetrisia shokkeja. Kuitenkin euroalueella on edelleen haasteita sopeutua makrotalouden turbulensseihin, koska työvoiman liikkuvuus alueen sisällä heikkoa sekä tulonsiirrot alueiden välillä toimivat vain hätätapauksissa (Jager & Hafner 2013, 320). Euroopan unioni on kuitenkin vuosien aikana vahvistanut makrotalouden vakauteen tähtääviä politiikkoja euroalueella, kuten mm. edennyt pankkiunionin kehittämisessä (Dias & Gricaitė 2020). Lisäksi euroryhmä pääsi myös sopuun 30. marraskuuta 2020 Euroopan vakausmekanismin (EVM) uudistamisesta, jossa sovittiin mekanismin toiminnasta viime käden luottotajana. Tämä muutos vakausmekanismin toimintaan tulee voimaan vuonna 2022. (Donohue 2020) Euroalueen talouksien suhdannekierrot⁵ ovat myös yhä tiiviimmin yhdistyneet toisiinsa euron käyttöönoton jälkeen, etenkin euroalueen ydinvaltioissa (Campos, Firdrmuc, Korhonen 2017). Tuotantoketjujen syvempää eurooppalaista yhdentymistä on kuitenkin häirinnyt globaalien tuotantoketjujen muodostuminen ympäri maailmaa (Draghi 2020).

3.2 COVID-19-VIRUKSEN AIHEUTTAMA TALOUSKRIISI

COVID-19-viruksen aiheuttama kriisi on ennen kaikkea terveyskriisi. Maailman terveysjärjestö WHO julisti COVID-19-viruksen pandemiaksi 11. maaliskuuta 2020 (WHO 2020). Pandemian rajoittamiseksi valtiot ovat joutuneet turvautumaan yhteiskuntien osittaiseen sulkuun sekä erilaisiin rajoitustoimenpiteisiin. Kriisin talousvaikutukset seuraavatkin näitä taloudellista toimeliaisuutta rajoittavia toimenpiteitä, joita valtiot ovat joutuneet kansalaisia suojellakseen asettamaan. (Vihriälä, V. & al 2020, 8; Borgioli & al.) Talouskriisin on laskettu aiheuttavan vuonna 2020 noin -4,4 prosentin laskun koko maailman taloudelle. Kehittyneille talouksille negatiivisen talousvaikutuksen on laskettu olevan vielä suurempi, jopa -5,8 prosenttia vuonna 2020. (Gopinath 2020) Euroopalle unionin taloudelle laskun odotetaan olevan jopa -7,5 prosenttia BKT:stä vuonna 2020 (European Commission 2020b, 2.), joka on suurin BKT:n lasku sitten toisen maailmansodan (IMF 2020, 10).

---

⁵ Suhdannekierto (eng. Business cycle) on eräänlaista maan sisäisen taloudellisen aktiivisuuden vaihtelua. Syklit koostuvat eri taloudellisten aktiviteettien yhtäaikaisesta laajenemisesta ja vastaavasta supistumisesta seuraavassa syklin vaiheessa. Tämän tyyppinen vaihtelu on toistuvaa, muttei välttämättä periodista. Suhdannekiertojen vaihtelu vaihtelee ajallisesti. (Burns & Mitchell 1946, 3).

COVID-19-viruksen aiheuttama talouskriisi koskettaa yhtä lailla koko maailman taloutta, mutta se vaikuttaa eri alueiden talouksiin eri tavoin. Euroopan unionin sisällä COVID-19-viruksen aiheuttama talouskriisi vaikuttaa epätasaisesti jäsenvaltioiden välillä sekä sen negatiiviset vaikutukset jakautuvat epätasaisesti myös jäsenvaltioiden sisällä, etenkin köyhimpiä kotitalouksia talouskriisi koettelee rajuimmin. (European Commission 2020a) Talousvaikutusten ja niiden suuruuden epätasainen jakautuminen jäsenvaltioiden välillä johtuu erityyppisistä rajoitustoimenpiteistä, julkistaloudellisista poliittisista toimenpiteistä, erilaisista jäsenmaiden talouksien rakenteista ja aikaisemmasta makrotalous- sekä rahoitustilanteesta. (Euroopan komissio 2020b, 2.; Borgioli & al.) Näiden erityyppisten rajoitustoimenpiteiden, politiikkojen ja talouden erilaisien rakenteiden takia kriisi vaikuttaa siis asymmetrisesti jäsenmaiden talouksiin. Vaikka kriisin voidaan nähdä koskettavan kaikkia sen vaikutukset kuitenkin jakautuvat epätasaisesti.

EU:n vastaus talouskriisiin on ollut nopea sekä mittava ja EU onkin mm. aktivoinut irtautumislausekkeen EU:n fiskaalisäännöistä, joka on mahdollistanut jäsenvaltioiden vahvan fiskaalisen vastauksen kriisiin. Tämän lisäksi EU on uudistanut valtionapusäännöksiään (European Commission 2020b, xiii). EU on myös päässyt sopuun monista välittömistä sekä pidemmän aikavälin tuki-instrumenteista. Kaikkiaan vastauksena COVID-19-viruksen aiheuttamaan talouskriisiin EU:n sääntöjen keventämisen sekä erilaisten instrumenttien kautta välitöntä rahoitusta on koko EU alueelle 3.7 biljoonaa euroa. Josta 524 miljardia on jäsenvaltioiden tekemiä toimenpiteitä irtautumislausekkeen mahdollistamana. 100 miljardia on uuden SURE rahoituksen kautta tulevaa rahoitusta. 70 miljardia suoraan EU tukea unionin budjetista. 2,553 miljardia jäsenvaltioiden likviditeetti toimenpiteitä. 240 miljardia Euroopan vakausmekanismin kautta tulevaa tukea jäsenvaltioille sekä 200 miljardia Euroopan investointipankkiryhmän rahoitusta yrityksille. Näiden lisäksi Euroopan Keskuspankki (EKP) on julkaissut 1,350 miljardin pandemian hätätila ostohjelman (PEPP), jossa Euroopan Keskuspankki ostaa yksityisiä ja julkisen sektorin arvopapereita markkinoilta. (European Commission 2020d). Ostohjelma laajennettiin 10. joulukuuta 2020 vielä 500 miljardilla ja lisäksi EKP aloittaa pandemian vuoksi neljä uutta pidemmän aikavälin uudelleenrahoitusoperaatiota (PELTROs), joilla pyritään parantamaan markkinoiden likviditeettiä. (ECB 2020).

Lisäksi EU on päättänyt 750 miljardin Next Generation EU -nimisestä lisärahoituksesta, joka on liitetty unionin monivuotiseen rahoituskehukseen. Monivuotinen rahoituskehys sekä Next Generation EU (NGEU) muodostavat 1,8 biljoonan euron EU budjetin tuleville vuosille. Näiden instrumenttien, etenkin NGEU:n tarkoituksena on rakentaa pandemian jälkeistä Eurooppaa, jonka tavoitteena on olla entistä viherempi, digitaalisempi sekä selviytymiskykyisempi. Sillä pyritään korjaamaan COVID-19 kriisin

aiheuttamia välittömiä taloudellisia ja sosiaalisia vaurioita. (European Commission 2020d) NGEU rahoitetaan yhteisellä komission pääomamarkkinoilta hankittavilla varoilla. 750 miljardin euron NGEU sisältää 672,5 miljardin elpymis- ja palautumistukivälineen, joka on paketin suurin osuus. NGEU tuo myös 47,5 miljardia lisärahoitusta koheesiota tukevaan elpymisapuun ja Euroopan alueet (React-EU) aloitteen. Lisäksi NGEU tuo lisärahoitusta seuraaviin ohjelmiin: Horisontti Eurooppaan (5 mrd.), InvestEU:hun (5,6 mrd.), maaseudun kehittämiseen (7,5 mrd.), oikeudenmukaisuuden siirtymän rahastoon (10 mrd.) ja RescEU:hun (1,9 mrd.). (Eurooppa-neuvosto 2020, 5).

EU:n ja jäsenvaltioiden vastaus taluskriisiin on ollut mittava niin kansallisella kuin ylikansallisellakin tasolla. Välittömät talouspolitiikat ovat onnistuneet pitämään korkeaa resilienssiä taloudellisessa yhteneväisyydessä, joka on saavutettu viimevuosikymmenen institutionaalisilla reformeilla. Toimenpiteillä EU on onnistunut pitämään talouden kriisiytymisen hallinnassa, vaikka tilanne talouden kriisistä palautumiseen on hauras ja nojaa ennennäkemättömään fiskaaliseen, monetaariseen ja tarkkaan poliittiseen tukeen. (Borgioli & al. 2020.) Edellisiin kriiseihin verrattuna, etenkin kriisin alkuvaiheen välittömillä toimenpiteillä on onnistuttu säilyttämään EU:n talous vakaana nykyisen kriisin aikana. Sääntöjen lievennysten vuoksi jäsenmaat ovat myös pystyneet toteuttamaan vastasyklisiä talouspolitiikkaa ja vastaamaan kriisin asymmetrisiin vaikutuksiin. EKP on toiminnallaan turvannut euroalueen rahoituslikviditeetin ja pystynyt säilyttämään euroalueen rahoitusvakauden. Lisäksi euroalueen rahoitusvakausmekanismin 2022 voimaan astuva muutos viimekäden luotottajaksi tukee myöhemmässä vaiheessa etenkin euroalueen toimintaa.

3.3 MIKSI NEXT GENERATION EU?

EU:n vastaus COVID-19-viruksen aiheuttamaan taluskriisiin 750 miljardin rahoituspaketilla on ollut mittava ja sen taloudellista merkittävyyttä ei voida väheksyä, mutta pelkkä makrotalouden vakauttaminen ja kriisin taloudellinen hoito ei anna täydellistä kuvaa elpymispaketin tarpeesta EU:lle. Kuten edellisissä kappaleissa on perusteltu; pelkkä taluskriisin hoito ei anna yksiselitteistä vastausta kahteen olennaiseen kysymykseen NGEU:sta: 1) miksi NGEU:n rahoitus toteutetaan jäsenmaiden yhteisellä velantotolla ja 2) miksi varojen käyttöä ohjataan komission asettamilla vaatimuksilla sekä ohjeilla. Aiemmat makrotalouden vakauttamiskeinot sekä Backstop -järjestelyt EU:n instituutioissa olisivat olleet riittäviä turvaamaan EU:n talouden toiminnan taluskriisissä. EU:n talous ei ole myöskään kriisiytynyt samalla tavoin kuin jäsenmaiden velkakriisissä, jolloin jäsenmaita uhkasi maksukyvyttömyys. Talouden

elvyttävä rahoitus olisi voitu rahoittaa sekä kohdentaa kansallisesti jokaisen jäsenmaan oman tarpeen mukaisesti. Lisäksi elpymispaketin varojen jako pidemmälle aikavälille ja sitominen monivuotiseen rahoituskehykseen voi viitata myös muuhun kuin välittömään talouden vakauttamistarpeeseen. Tässä kappaleessa tarkastelenkin vaihtoehtoisesti sitä, kuinka EU:n yhteisesti rahoitettavan ja komission ohjaaman elpymispaketin tarve nouseekin osittain myös kansainvälispoliittisesta ympäristöstä, johon vahvasti liittyy suurten talousregiimien välinen kilpailullinen asemointi.

Uusin innovaatio ja osittain akuutin talouskriisin ulkopuolelle jäävä kriisin hoidon instrumentti on etenkin Euroopan komission lainanotolla toteutettava 750 miljardin Next Generation EU -elpymisväline. Aikaisemmin unionin yhteistä lainanottoa ei ole suoraan toteutettu. NGEU:n varojen jakaminen on liitetty EU:n monivuotiseenrahoituskehysten budjettiin vuosille 2021–2027 ja NGEU:n varat jaetaan vuosien 2021–2023 aikana tehtyjen kansallisten elpymissuunnitelmien perusteella (Eurooppa-neuvosto 2020, 5). NGEU on siis pidemmälle aikavälille tarkoitettu talouden elpymistä tukeva rahoitusväline eikä näin ollen välitön vastasyklinen makrovakauspoltiikka. Lisäksi edellisen kriisin säästökuripolitiikasta aiheutunut hidas kasvu olisi voitu ehkäistä EU:n fiskaalisääntöjen irtautumislausekkeen aktivoinnin tarpeen mukaisella jatkamisella, joka myös mahdollistaisi jäsenvaltiokohtaisen tarpeen mukaisen elvytyksen sekä varojen allokoinnin. NGEU-elpymispaketin varoja kuitenkin ohjaa ja valvoo Euroopan komissio (European Commission 2020e), joten kyseessä on tietyn tyyppinen ehdollinen rahoitus jäsenmaille, jolla voidaan ohjata varoja niin, että se hyödyttää koko EU alueen taloutta eikä pelkästään yksittäisiä jäsenmaita.

Näiden seikkojen vuoksi tutkimuskysymykseni on, että voidaanko NGEU-elpymisvälineen nähdä olevan osaksi EU:n markkinavaltu-aseman tukemiseen tarkoitettua instrumentiksi globaalissa taloudessa, toisin kuin pelkäsi kriisin aiheuttaman EU talouden elvyttämiseksi tarkoitettua välineeksi. Elpymispaketin ollessa myös yhteinen valtainstrumentti globaalissa taloudessa myös EU:n integraation tiivistyminen, johon NGEU:ta varten otettava yhteinen velkakin voidaan lukea kuuluvaksi, tukisi liberaalin intergovernmentalisen näkemystä EU:n alueellisesta integraatiosta NGEU:n kohdalla ja nykyisen kansainvälisen ympäristön kontekstissa. Tämän näkemyksen mukaisesti EU:n jäsenvaltiot pyrkisivät lisäämään suhteellista valtaansa järjestelmässä nimenomaisesti lisäintegraation kautta. Seuraavassa kappaleessa tarkastelen Euroopan markkinavallan teoriaa (MPE), joka muodostaa osan tutkimukseni viitekehystä.

4. EUROOPAN MARKKINAVALTATEORIA (MPE)

Kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa erilaiset EU:n vallan teoriat ovat olleet erittäin moninaisia. Kansainvälisissä suhteissa EU:ta on valtana teoretisoitu mm. normatiivisena valtana, siviilivaltana, eettisenä -, transformatiivisena -, realistisena -, pehmeänä -, integroivana -, normaalina - sekä liberaalina valtana (Wagner 2017, 1398). Tässä tutkimuksessa hyödynnän kuitenkin Damron (2012) esittämää teoriaa EU:sta markkinavaltana (MPE)⁶. MPE-teorian lähtökohta on, että EU on pohjimmiltaan markkina-alue ja näin ollen EU:ta sekä sen toimintaa voidaan parhaiten myöskin ymmärtää sellaisena. MPE-teoria pyrkii kuvaamaan EU:n käyttämää valtaa, jota se kanavoi kansainvälisissä suhteissa lähinnä talouden sekä sosiaalisen regulaation kautta. MPE-teorian lähtökohtana on, että EU:n identiteetti on sekä historiallisesti että tänäkin päivänä ratkaisevasti linkittynyt EU:n sisämarkkinoiden integraatioon. Sisämarkkinat tarjoavat EU:lle sen materiaalisen todellisuuden, jonka avulla se pystyy ulkoistamaan sen taloudellisia sekä sosiaaliseen markkinatalouteen liittyviä politiikkoja sekä sääntelyä. EU:n sisämarkkinoiden voidaan nähdä myös toimivan eräänlaisena kilpailevien intressien areenana, joka määrittelee tahattomasti tai tahallisesti sen kuinka EU:n valtaa harjoitetaan sen ulkosuhteissa. Jotta MPE-teoriaa voidaan hyödyntää teoreettisena sekä empiirisenä välineenä on tärkeä ymmärtää ulkosuhteet niiden laajemmassa merkityksessä. Ulkosuhteisiin tuleekin tässä tapauksessa laskea kuuluvaksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikan lisäksi myös muut politiikan osa-alueet, joilla voi olla merkittäviä ulkoisia аспекteja ja vaikutuksia kuten talouspolitiikalla ja ilmastopolitiikalla. Ne lisäävät merkittävästi erilaisia keinoja EU:n harjoittamaan ulkopoliittikkaan ja kuinka EU harjoittaa valtaansa sen ulkosuhteissa. (Damro 2012, 682-683.)

EU:n markkinavaltaan MPE-teorian mukaan sisältyy kolme toisiinsa liittyvää ja täydentävää piirrettä: 1) materiaallinen olemassaolo, 2) institutionaaliset ominaisuudet sekä 3) intressien kilpailu. Nämä kolme MPE-piirrettä lisäävät ymmärrystä EU:sta valtana ja sitä, kuinka EU asemoituu kansainväliseen ympäristöön suhteessa muihin instituutioihin ja toimijoihin. Nämä piirteet tarjoavat analyttisen viitekehyksen, jonka avulla voidaan teoretisoida ja testata kuinka EU pystyy ulkoistamaan sen markkinoihin liittyviä politiikkoja ja sääntelyä. Ensimmäiseen piirteeseen; materiaaliseen todellisuuteen liittyä keskeisenä osana EU:n sisämarkkinat sekä niiden suhteellinen koko. Kansainvälisesti vertailtavat taloudelliset luvut paljastavat sisämarkkinoiden tärkeyden EU:n identiteetille ja EU on teollistuneiden maiden suurin sisämarkkina maailmassa. Sisämarkkinoiden koko onkin merkittävä tekijä globaalissa taloudessa ja suurena sisämarkkinana EU pystyy ulkoistamaan sen politiikkoja, kuten sääntelyä. Markkinoiden koon voima

---

⁶ Market Power Europe.

perustuu siihen, että EU kykenee vaikuttamaan materiaalisiin kannustimiin sekä muiden toimijoiden näkemyksiin mahdollisista lopputulemista. Materiaalisen todellisuuden lisäksi MPE-teoriaan sisältyy toisena piirteenä EU:n institutionaaliset ominaisuudet, jotka tarkoittavat viranomaisinstituutioita sekä sääntöjä, joiden alaisuudessa nämä instituutiot toimivat. Sääntelykapasiteettinsa vuoksi EU voi joko liberalisoida tai rajoittaa markkinoiden aktiivisuutta, jolla siten voi olla merkittäviä ulkoisia vaikutuksia. Ulkoisten vaikutusten voimakkuus vaihtelee riippuen aihealueesta, sääntelystä ja siitä mikä instituutio tätä sääntelyä toteuttaa. Kolmanneksi EU:n piirteeksi MPE-teoria sisällyttää kilpailevat intressiryhmät, jotka muokkaavat EU:n identiteettiä ja vaikuttavat todennäköisyyteen, kuinka valtaa pystytään käyttämään kansainvälisissä suhteissa. Erityyppiset sosiaaliset ja taloudelliset sääntelyt tuovat sekä etuja ja kuluja tietyn tyyppisille intressiryhmille. Intressiryhmät kamppailevat sääntelyn sisällöstä ja näin vaikuttavat myös siihen millaisia ulkoisia vaikutuksia sääntelyllä voi olla. (Damro 2012, 686-689.) Se kuinka hyvin EU siis pystyy saavuttamaan tavoitteitaan, riippuu MPE-teorian mukaan kolmesta tekijästä: markkinoiden koosta, institutionaalisista rakenteista sekä intressiryhmien välisestä kilpailusta (Damro 2012, 696). Markkinoiden koko on ollut yksi keskeinen elementti MPE-teoriassa, koska se usein nähdään olennaisena piirteenä, jotta EU voi ylipäätään voi toimia valtana. Markkinoiden koon merkitys kuitenkin vaihtelee aihealueittain eikä se usein yksinään riitä selittäväksi tekijäksi, joten tämän vuoksi kaksi muuta tekijää on myös otettava huomioon. (Damro 2015, 1341.)

Nämä kolme edellä mainittua piirrettä muodostavat EU:n MPE-teorian, jonka avulla EU pystyy ulkoistamaan sen markkinoihin liittyviä politiikkojaan sekä sääntelyä. Kun näiden kolmen piirteen kapasiteetit kasvavat niin samalla kasvaa myös EU:n kapasiteetti ulkoisvaikutusten saavuttamiseksi. Täydellistä hypoteesien testaamista ja ulkoisvaikutusten arviointia on kuitenkin MPE-teorian avulla vaikea toteuttaa, koska teorian muuttujat ovat interaktiivisia ja niihin vaikuttavat useat tekijät, joiden vaikutusta ei voida sulkea pois. Teorian mukaan on kuitenkin tärkeää tunnistaa mitkä toimijat sekä instituutiot toimivat sääntelyn toteuttajina, ja millä tavoin ne yrittävät kiinnittää muiden toimijoiden sääntelyn tason yhdenmukaiseksi EU:n sisämarkkinoiden kanssa tai vähintäänkin toimimaan tavalla, joka tyydyttää EU:n markkinoihin liittyviä politiikkoja ja sääntelyä. Toinen tärkeä tunnistettava tekijä ulkoisvaikutusten saavuttamiseksi on siihen tarkoitettut välineet, joilla vaikutuksia pyritään saavuttamaan. MPE-teorian mukaan välineinä toimivat regulaatio sekä markkinoihin liittyvät politiikat. Kolmanneksi tulisi tunnistaa vaikutusten kohteina olevat toimijat. Näitä yleensä ovat EU:n ulkopuoliset julkiset ja yksityiset toimijat, kuten valtiot, kansainväliset ja paikalliset organisaatiot sekä ei-valtiolliset toimijat. (Damro 2012, 689-690.)

Tutkimuksessani hyödynnän MPE-teorian esittämää kolmea piirrettä siten, että tarkastelen, pyrkiikö NGEU vahvistamaan näitä edelle mainittuja piirteitä ja millaisilla eri toimilla näihin piirteisiin pyritään vaikuttamaan. Tämän kaltainen analyysi antaa viitteitä siitä tunnistaako EU olevansa markkinavaltatoimija ja pyrkiikö se vahvistamaan näitä ominaisuuksia säilyttääkseen markkinoidensa aseman globaalissa taloudessa. Damron (2012, 692) mukaan MPE-teoriaa voidaan hyödyntää tutkimuksellisesti kahdella eri tavalla. Ensiksikin tutkimalla sitä mitä EU itse sanoo virallisissa dokumenteissaan ja minkälaisia strategioita EU eksplisiittisesti ilmaisee markkinavaltana toimiakseen. Toisekseen voidaan tarkastella sitä mitä EU tekee eli minkälaista politiikkaa EU käytännössä harjoittaa tukeakseen markkinavaltansa. Aineiston analyysissäni hyödynnän näitä molempia menetelmiä. Ensiksi etsin tutkimusmateriaalista eksplisiittisiä ilmaisuja, jotka ilmaisevat pyrkimystä EU:n markkinavaltta-aseman vahvistamiseen. Toiseksi analysoin NGEU:n politiikkaohjeistuksia, jotka yhdistän seuraavassa kappaleessa mainittuihin talouspolitiikkoihin ja EU:n sisämarkkinoihin kohdistuviin haasteisiin, joiden pyrkimyksenä on vahvistaa EU sisämarkkinoita ja tätä kautta EU:n materiaalista olemassaoloa.

4.1 TALOUSPOLITIikka EUROOPAN MARKKINAVALTATEORIAN TUKENA

Tutkimuksessani hyödynnän MPE-teorian lisäksi EU:n sisämarkkinoille kohdistettuja talouspolitiikkasuosituksia ja sisämarkkinoihin kohdistuvia globaalien talouden haasteita. Nämä auttavat ymmärtämään minkälaisia talouspoliittisia toimia EU:n tulisi tehdä tai jättää tekemättä, jotta sen sisämarkkinoiden valta ja sisämarkkinoiden talous olisi vahvempi globaalissa taloudessa. Nämä auttavat hahmottamaan niitä taloudellisia strategioita, joita EU voi hyödyntää omaksi edukseen globaalissa poliittisessa taloudessa. Näiden ymmärtäminen on myös linjassa Damron (2012, 683) ehdottaman laajan ulkosuhteiden ymmärryksen kanssa, johon tulisi nähdä kuuluvaksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikan lisäksi myös muita politiikan osa-alueita kuten mm. talouspolitiikka ja ilmastopolitiikka. Laaja käsitys ulkosuhteista lisää erilaisia keinoja ymmärtää EU:n harjoittamaan ulkopoliittikkaa, ja sitä kuinka EU harjoittaa valtaansa sen ulkosuhteissa. Sisäiset talouspolitiikat voidaan siis ymmärtää sääntelynä, jolla on myös ulkoisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa talouspolitiikkojen arvioiminen myös laajentaa MPE-teorian mukaista materiaallisen olemassaolon piirteiden ymmärtämistä.

Talouden globalisaatio on tuonut paljon hyötyjä sekä mahdollisuuksia kansantalouksille, mutta samalla se on johtanut yhä voimakkaampaan kilpailuun tavaroiden ja palveluiden tuottamisessa. Talouden globalisaatio muokkaa talouden rakenteita jakaen uudelleen taloudellisia voimavaroja yritysten välillä

aiheuttaen erityyppisiä rakenteellisia muutoksia koko kansantalouksien tuotantoon. Nämä rakenteelliset muutokset voivat aiheuttaa kipeitäkin negatiivisia kustannuksia niillä toimialoilla, jotka eivät pysty kilpailemaan globaalissa taloudessa. Jotta EU pystyy hyötymään edelleen talouden globalisaatiosta ja laajenevista markkinoista sekä nauttia taloudellisesta kasvusta EU:n tuleekin suunnata taloudellisia voimavaroja sellaisiin toimialoihin, jotka kykenevät kukoistamaan globaalien talouden kilpailussa. Tässä myös Euroopan Komissiolla on merkittävä rooli strategisten politiikkojen suunnittelussa, joilla pyritään vastaamaan globalisaation aiheuttamiin haasteisiin. (European Commission n.d) EU on selvinnyt hyvin 1990-luvun jälkeisenä maailmankaupan kasvun aikana ja EU on pystynytkin säilyttämään talouden asemansa maailman johtavana kauppablokkina (Havik & Morrow 2006, 1). Kuitenkin uusien talouskeskusten ja uusien taloudellisten toimijoiden ilmestyminen globaaliin talouteen luo haasteita kansantalouksien suhteellisille eduille sekä kansantalouksien kilpailukyvyille. Pärjätäkseen globaalien taloudellisten kilpailun aiheuttamassa paineessa kansantalouksien tuleekin siirtyä ylöspäin tuotannon arvoketjussa ja tulla yhä erikoistuneemmiksi tietointensiivisempiin, korkeamman arvon aktiviteetteihin. (Galar 2012, 6-7.)

EU:n suhteellinen etu maailmankaupassa on ollut tieto- sekä pääomaintensiivisissä tavaroiden sekä palveluiden tuottamisessa (Galar 2012, 7.) EU johtaa etenkin keskikorkean ja keskimatalan teknologian sektoreilla, mutta on vasta kolmantena korkean teknologian sektorilla Yhdysvaltojen ja Kaakkois-Aasian alueen takana (Havik & Morrow 2006, 26). Yhdysvaltojen erikoistumismalli on taas painottunut tietointensiivisiin tavaroiden ja palveluiden tuottamiseen. Molemmat kansantaloudet ovat taas suhteellisesti heikossa asemassa työ- ja resurssi-intensiivisissä tavaroiden ja palveluiden tuottamisessa, toisin kuin Kiinan taloudellinen voima nojaa edelleen halpatyövoimaan. Tämä kansantalouksien erilainen erikoistumisenaste tukeekin vielä toistaiseksi kauppasuhteiden ylläpitoa etenkin EU:n ja Kiinan välillä. Kuitenkin Kiinan talouden muutos tietointensiivisempään suuntaan heijastaa tulevaa kasvavaa kilpailua Kiinan kanssa globaalista tuotannosta etenkin tietointensiivisemmissä tavaroiden ja palveluiden tuottamisessa. Tämä muutos on erittäin tärkeä etenkin EU:lle, koska se aiheuttaa kasvavaa kilpailua Kiinan sekä eurooppalaisten talouksien välillä. Kiinalaisten ulkomaiset suorat investoinnit tuotannon ja omaisuuserien hankkimiseen Euroopassa, kertoo Kiinan halusta hankkia enemmän tietointensiivisempää tuotantoa. (Galar 2012, 6-8.)

Suhteellisen hyvästä taloudellisesta asemastaan sekä suorituskyvystään huolimatta EU:lla on taloudessa myös kehitettäviä osa-alueita, jotta se kykenisi säilyttämään johtavan kauppasuhteensa maailmantaloudessa myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi EU sijoittuu suhteellisesti heikosti korkean teknologian sektorilla sekä erityisesti ICT-teknologian alueella, joissa erityisesti kehittyvät taloudet pyrkivät saamaan

kehittyneitä talouksia kiinni. (Havik & Morrow 2006, 43.) ICT eli informaatio ja kommunikaatioteknologia on merkittävä talouden tuottavuuden lisääjä, jonka merkitys taloudelle kasvaa yli ajan talouden kehittyessä (Cardona & Kretschmer 2013). Suuri osa nykyisistä talouden ja yritysten prosesseista kehittykin digitaalisen teknologian ansiosta ja EU:n digitalous kasvaakin nykyään seitsemän kertaa nopeammin kuin muu talous (Karnitis, Virtmanis & Karnitis 2019, 1). ICT sektorin lisäksi kehittyvät taloudet voivat pyrkiä haastamaan EU:ta myös EU:lle tärkeämmillä talouden sektoreilla kuten auto-, lääke ja kemikaaliteollisuudessa. Tulevaisuudessa myös kuljetus- ja kommunikaatiokustannusten hintojen lasku voi aiheuttaa palvelusektorin markkinoiden avautuessa painetta kehittyneiden talouksien palvelusektorille. Palvelusektorilla kaupan vapauttaminen voi aiheuttaa kehittyneille talouksille koviakin mukautumiskustannuksia, kun maantieteellinen etäisyys ei ole enää este palveluiden tuottamiselle ja halvemman työvoiman maat voivat päästä korvaamaan kalliimpaa EU työvoimaa. Tulevaisuudessa Kiinan suuren työvoiman siirtyessä tuotantosektorin puolelle voi lisätä myös painetta EU:n matalan teknologian toimialoille. (Havik & Morrow 2006, 43-44.) Eri toimialojen kehittämisen lisäksi, jotta EU voisi säilyttää asemansa globaalina kaupan johtajana tulevaisuudessa sen täytyy tehdä merkittäviä panostuksia myös kilpailukyvyyn parantamiseen koko EU:n alueella. Lisäksi EU:n jäsenvaltioiden sisäiset epätasapainot ja kilpailukyvyyn hajautuminen jäsenvaltioiden välillä tulisi ottaa huomioon politiikkatoimissa. (Galar 2012, 8.)

EU:n sisämarkkinoiden toiminnan suojelemiseksi ja vahvistamiseksi EU:n kannattaa siis suunnata taloudellisia voimavarojaan sellaisiin toimialoihin, jotka kykenevät pärjäämään globaalien talouden kilpailussa sekä siirtyä ylöspäin tuotannon arvoketjussa enemmän tietointensiivisempään suuntaan ja kehittää etenkin korkean teknologian, ICT-teknologian sekä digitaalisen teknologian toimialoja. EU:n vahvuus on ollut tieto- ja pääomaintensiivisissä tavaroiden ja palveluiden tuottamisessa, joten EU:n kannattaisi pyrkiä suojelemaan näitä toimialoja kasvavalta kilpailulta. Lisäksi EU:n tulisi suojella palvelusektoriaan ja matalan teknologian toimialojaan ulkomaiselta halpatyövoimalta. Näiden toimialakohtaisten varojen suuntaamisen lisäksi EU kannattaisi pyrkiä suojelemaan tuotantoaan kiinalaisilta suorilta investoinneilta sekä omaisuuserien hankkimiselta, jonka se on aloittanutkin tekemään (European Commission 2020c). Sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi EU:n tulisi ehkäistä jäsenvaltioiden sisäisiä epätasapainoja sekä kilpailukyvyyn hajautumista unionin sisällä sekä kehittää kilpailukykyään suhteessa kansainväliseen ympäristöön. Nämä edellä mainitut täydentävät MPE-teorian viitekehystä laajentaen sisämarkkinoiden strategisia politiikkoja suhteessa kansainvälisiin toimijoihin ja niiden tarkoituksena on pyrkiä säilyttämään sisämarkkinoiden painoarvo globaalissa taloudessa. Näin ne liittyvät vahvasti MPE-teorian ensimmäiseen piirteeseen; materiaaliseen olemassaoloon.

5. TUTKIMUSKYSYMYKSEN, AINEISTON JA TEORIALÄHTÖINEN SISÄLLÖNANALYYSI

Tutkimuskysymykseni on, että voidaanko NGEU-elpymisvälineen katsoa olevan EU:n sisämarkkinoiden aseman suojelemiseksi, vahvistamiseksi ja kehittämiseksi tarkoitettu instrumentiksi globaalissa taloudessa? Tutkimuskysymykseen vastaamisen helpottamiseksi aineiston analyysin perusteella pyrin johtopäätöksissäni vastaamaan seuraaviin kahteen kysymykseen: 1) Pyritäänkö NGEU:lla vahvistamaan MPE-teorian mukaisia piirteitä? 2) Onko NGEU suunniteltu vahvistamaan Euroopan sisämarkkinoiden toimintaa suhteessa talouspolitiikkasuosituksiin sekä sen oletettuihin heikkouksiin globaalissa taloudessa? Tutkimukseni aineisto muodostui viidestä toisiinsa liittyvästä Euroopan Komission asiakirjasta, jotka käsittelevät Next Generation EU:ta ja sen suhdetta osana monivuotistarahoituskehystä sekä NGEU:n suurinta rahoitusvälinettä, 670 miljardin suuruista elpymis- ja palautumistukivälinettä. Aineiston analyysi kohdistui englanninkieliseen tekstiaineistoon, koska kaikkia asiakirjoja ei ollut saatavilla suomen kielellä.

Aineiston analysoin sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysin avulla pystytään analysoimaan dokumentteja systemaattisella tavalla objektiivisesti. Tällä menetelmällä pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus yleisessä muodossa. Vaikka sisällönanalyysissä aineisto yleensä vain järjestetään johtopäätöksien tekoa varten niin osassa sisällönanalyysistä voidaan etsiä tekstin merkityksiä ja osa analyysistäkin voi olla myös näkymättömän ymmärtämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87.) Kvalitatiivisessa sisällönanalyysissä voimme katsoa myös tarkemmin kieltä, jota käytetään (Malici, Akan & Smith 2019, 160). Sisällönanalyysi kuitenkin eroaa diskurssianalyysistä siinä, että diskurssianalyysissä analysoidaan sitä, miten erilaisia merkityksiä tuotetaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87). Sisällönanalyysissä, kun olemme valinneet mitä haluamme analysoida, niin luomme sisällönanalyysikategoriat, joita etsimme aineistosta (Malici, Akan & Smith 2018, 157). Aineistoni analyysissä hyödynnän teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa kategorisoinnin lähtökohtana toimii aikaisempi teoria tai muu viitekehys, jonka perusteella aineistoa analysoidaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85; 95-96). Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä on kyse abduktiivisesta päättelystä eli tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelee sekä aineistonlähtöisyys että valmiit teoreettiset mallit. Tutkija joutuu yhdistelemään näitä toisiinsa osittain pakolla, puolipakolla ja välillä luovastikin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 82). Sisällönanalyysissä kategoriat tulisivat olla sellaisia, että sisältö ei ole sovitettavissa toiseen kategoriaan. Kun kategoriat ovat luotu niin täytyy päättää millä tasolla aineistoa analysoimme. (Malici, Akan & Smith 2019, 158).

Teorialähtöisen sisällönanalyysin viitekehyksenä tutkimuksessani toimi MPE-teoria sekä sitä täydentävät sisämarkkinoihin kohdistuvat talouspolitiikkasuositukset, joiden voidaan olettaa vahvistavan EU:n sisämarkkinoiden asemaa globaalissa taloudessa, ja joita EU voi käyttää myös strategisesti omaksi edukseen. Teorialähtöinen sisällönanalyysini lähti liikkeelle aineiston läpikäymisestä, jossa poimin aineistosta teemoja, jotka jaoin ensimmäisessä vaiheessa kahteen pääkategoriaan: MPE-teoriaan sekä sisämarkkinoita vahvistaviin talouspolitiikkoihin ja toimenpiteisiin. Tämän jälkeen jaoin aineiston MPE-teorian alaiset teemat alakategorioihin, jotka nousivat aineistosta viitekehyksen sisällä. Analyysini tapahtui tekstikappaleitasolla. Osa teemoista, etenkin sisämarkkinoiden ja strategisen autonomian talouspolitiikat soveltuivat sisällöltään molempiin pääluokkiin; sekä MPE-teoriaan että sisämarkkinoita vahvistaviin talouspolitiikkasuosituksiin ja toimenpiteisiin. Seuraavissa kappaleissa olen tiivistänyt asiakirjoista löytämäni kategoriat neljään eri teemaan, jotka soveltuivat parhaiten teoreettiseen viitekehykseen ja aineistosta nouseviin sisältöihin. Teemat ja kappaleet kuitenkin nivoutuvat aineistossa vahvasti toisiinsa ja tämän vuoksi jako on jokseenkin keinotekoinen.

5.1 YHTEISET SISÄMARKKINAT

Aineiston yhtenä suurimpana teemana esiin nousi EU:n sisämarkkinat. Sisämarkkinoiden rooli nousi aineistosta hyvin vahvasti ja sisämarkkinat sekä niiden toiminta liitetään tekstissä useaan eri kohtaan sekä useaan eri otteeseen liittyen niin jäsenvaltioiden väliseen solidaarisuuteen, ihmisten hyvinvointiin, markkinoiden toimintaan että EU:n asemaan globaalissa taloudessa. Seuraavassa katkelmassa talous kiinnitetään vahvasti koko Euroopan hyvinvointiin ja tulevaisuuteen.

”..., että toimilla, joita EU ja sen jäsenvaltiot ovat joutuneet toteuttamaan säästääkseen satojatuhansia ihmishenkiä, on hintansa. Nämä toimet ovat vaikuttaneet koko Eurooppaan. Talouden sulkeminen on vaarantanut työpaikkojen, toimeentulon ja terveiden yritysten tulevaisuuden tavoilla, joita ei aiempien kriisien yhteydessä ole nähty.” (COM (2020) 456 final.)

Sisämarkkinoiden toiminnan edistäminen ja sisämarkkinoiden sääntely on myös aineiston keskeinen osa, jonka sisällä aineiston muut teemat nousevat esiin. Tämä vahvistaa viitekehyslistäni valintaani. MPE-teorian lähtökohtana onkin, että EU on ensisijaisesti historiallisesti muotoutunut talousalue ja nykyisinkin pääasiallisesti sisämarkkinatoimija, ja näin ollen sen toimintaa voidaan myös parhaiten ymmärtää sellaisena. (Damro 2012, 682). Sisämarkkinoiden asema kriisistä selviytymiseen nostetaan esiin hyvin seuraavassa katkelmassa:

”Haasteen laajuus ja luonne ovat sellaiset, että siihen voidaan vastata vain Euroopan tasolla. Sitä varten on ensin varmistettava, että sisämarkkinat toimivat jälleen moitteettomasti.” (COM (2020) 456 final)

Kriisin vaikutuksia EU:n sisämarkkinoihin, makrotalouteen, yrityksiin, sisäiseen koheesioon ja ihmisiin kuvataan laajasti ja kattavasti COM (2020) 456 liitteessä. Aineistosta nousee ilmi, mitä vaikutuksia sisämarkkinoiden häiriöillä on EU:hun sekä sen kansalaisiin. Kyseinen liite kuvailee kriisin lähes puhtaasti kuitenkin taloudelliselta pohjalta ja nostaa esiin tärkeyden vastata kriisiin tämän vuoksi koko EU:n tasolla. Toisessa dokumentissa nostetaan esiin huoli, että kriisi vaikuttaa pysyvästi unionin taloudelliseen verkostoon, jos siihen ei vastata riittävällä lyhyen ja keskipitkän aikavälin politiikkatoimilla. Lisäksi aineistossa nostetaan esiin jäsenmaiden erilaiset kyvyt talouden elvyttämiseen, joka voi vaarantaa koko sisämarkkinoiden toiminnan.

”Erilaiset fiskaaliset mahdollisuudet jäsenvaltioissa antaa rahallista tukea missä sitä eniten tarvitaan talouden elpymiseksi ja kansallisten toimenpiteiden hajanaisuus vaarantavat sisämarkkinan sekä sosiaalisen ja alueellisen yhtenäisyyden.” (COM (2020) 441 final)⁷

NGEU:n tavoitteita kuvaillaan aineistossa EU:n ja sen jäsenmaiden yhteiseksi intressiksi, jolla voidaan vahvistaa EU:n sisämarkkinoita, jonka tulisi olla myös kaikkien jäsenmaiden intresseissä. Seuraavassa katkelmassa tiivistyy hyvin MPE-teorian mukainen sisämarkkinoiden merkitys unionin asemasta globaalina toimijana. Katkelma löytyy lähes heti toisessa tekstikappaleessa, joka korostaa sen merkitystä koko dokumentille.

”On yhteisen etumme mukaistan tukea eniten kärsineitä, vahvistaa sisämarkkinoita ja investoida yhteisiin eurooppalaisiin painopisteisiin. Unionissa jokainen investoitu euro on hyödyksi kaikille maasta riippumatta. Yhteinen, yhteenkuuluvuutta edistävä elvytys, joka nopeuttaa vihreää siirtymää ja digitaalista muutosta, vain lujittaa Euroopan kilpailukykyä, selviytymiskykyä ja asemaa maailmanlaajuisena toimijana.” (COM (2020) 456 final)

Katkelmasta löydetään myös selkeitä viitteitä politiikkasuosituksiin, joilla pyritään vahvistamaan unionin kilpailukykyä globaalissa taloudessa. Kaikkien jäsenvaltioiden talous nähdään myös yhteisenä voimavarana, joka liitetään laajempaan globaaliin kontekstiin. EU:n yhteistä vastausta kriisiin perustellaan aineistossa seuraavasti:

”Ilman vahvaa eurooppalaista vastausta jotkin jäsenvaltiot voivat jäädä jumiin hitaaseen kasvuun, korkeaan työttömyyteen ja pysyvään heikentyneeseen yrityssektoriin, joka johtaa kasvavaan jäsenvaltioiden väliseen hajaantumiseen. Unionille kokonaisuudessaan tämä muodostaa fundamentaalisen riskin. Se voi johtaa pysyviin vääristymiin

---

⁷ Käännös oma

sisämarkkinoilla ja kasvavaan hajaantumiseen elintasossa. Nämä molemmat efektit olisivat taloudellisesti haitallisia, heikentäen kilpailua, kauppaa ja investointeja kaikkialla sisämarkkinoilla ja edelleen liittyä Euroopan pitkän aikavälin kasvun haasteisiin.” (COM (2020) 456 final Annex)⁸

”Jos elpyminen jätettäisiin yksittäisten maiden hoidettavaksi, siitä tulisi todennäköisesti epätäydellistä, epätasaista ja epäoikeudenmukaista. --- Näitä investointeja tehdään yhteiseksi hyväksi ja yhteistä tulevaisuuttamme varten.” COM (2020) 456 final.

Sisämarkkinat ovat siis aineiston johtava teema, johon seuraavatkin kappaleet olennaisesti liittyvät. Tämän vuoksi voidaan lähes turvallisesti todeta, että tässä aineistossa EU näkee oman asemansa ja toimintansa laajasti sisämarkkinoidensa kautta ja perustelee politiikkatoimensa sisämarkkinoiden toiminnan palauttamiseksi sekä turvaamiseksi, joka lopulta hyödyttää kaikkia EU:n jäsenmaita. Sisämarkkinoiden toiminta ja tulevaisuus nähdään kaikkien jäsenmaiden yhteisenä intressinä ja näin myös NGEU-elpymisväline on kaikkien jäsenmaiden intressi. Tässä talouskriisin kontekstissa voidaan lisäksi lähes turvallisesti todeta, että EU selkeästi identifioi itsensä sisämarkkinoiden kautta ja jäsenmaat osana sitä. Täytyy kuitenkin huomioda, vaikka kyseinen COVID-19 pandemia on ollut ensisijaisesti terveyskriisi niin se on muuntunut yhdeksi vakavimmaksi talouskriisiksi. Tämän vuoksi myös politiikkatoimet nähdään voimakkaasti talouden kautta.

5.2 VIHREÄ JA DIGITAALINEN SIIRTYMÄ SEKÄ TEKNOLOGIA TALOUDEN MOOTTORINA

Yhtenä suurena teemana aineistosta nousi esiin myös vihreä ja digitaalinen siirtymä, joka nousee aineistossa useaan otteeseen tärkeäksi teemaksi. Vihreä ja digitaalinen siirtymä nostetaan aineistossa merkittäväksi taloudellisen kasvun lähteeksi EU:lle, ja sille on varattu COM (2020) 456 final dokumentissa kokonaan oma kappaleensa. Alakappaleen otsikkona on ”*Euroopan vihreän kehityksen ohjelma: EU:n kasvustrategia*”.

”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on EU:n kasvustrategia. Jotta siitä saataisiin irti kaikki hyöty, on olennaisen tärkeää edistää Next Generation EU -välineellä unionin kilpailukykyistä kestävyyttä” (COM (2020) 456 final)

Kappaleessa kuvaillaan, että EU:n vihreän kehityksen ohjelma toimii EU:n työllisyyden kasvun moottorina ja sillä pyritään suuntaamaan myös yksityisiä investointeja. Kappaleessa kuvaillaan, että investoinnit tulisi saada liikkeelle ”*puhtaisiin teknologioihin ja arvoketjuihin*”. (COM (2020) 456 final) Tekstistä käy

---

⁸ Käännös oma

selkeästi ilmi, että EU haluaa sisämarkkinoillaan panostaa vihreään teknologiaan. Tämä voi viitata siihen, että EU haluaa pyrkiä johtavaan asemaan vihreässä teknologiassa globaalissa taloudessa edistääkseen omaa talouttaan. Myös strateginen suvereenius nousee seuraavassa katkelmassa esiin.

”Siirtyminen yhtä aikaa vihreään ja digitaaliseen Eurooppaan on edelleen tämän sukupolven ratkaisevia haasteita. --- Investoinnit laajamittaiseen rakennusten kunnostamiseen, uusiutuviin energialähteisiin ja puhtaan vedyn ratkaisuihin, puhtaaseen liikenteeseen, kestäviin elintarvikkeisiin ja älykkääseen kiertotalouteen tarjoavat valtavat mahdollisuudet talouskasvun edistämiseen Euroopassa. --- Digitaaliseen infrastruktuuriin ja osaamiseen investoiminen parantaa osallista kilpailukykyä ja teknologista suvereniteettiä.” (COM (2020) 442 final)

EU velvoittaa aineistossa myös jäsenvaltioita suuntaamaan elpymis- ja palautumistukivälineen varat vihreään ja digitaaliseen siirtymään, jotka sidotaan myös EU:n omaan strategiseen autonomiaan ja sisämarkkinoiden suojeluun.

”On välttämätöntä, että palautumisstrategiat, jotka jäsenvaltioissa tehdään ovat riittävästi integroitu vihreään ja digitaaliseen siirtymään ja tuetaan investointeja sekä reformeja näillä kahdella avain alueella. ---Välttämätöntä on varmistaa, että nämä investoinnit ja reformit keskittyvät haasteisiin ja investointeihin, jotka liittyvät vihreään ja digitaaliseen siirtymään, näin ollen varmistaen kestävä palautumisen. – Se myös auttaa tekemään Unionista enemmän vastustuskykyisemmän ja vähemmän riippuvaisen avain tuotantoketjuista. ” (COM (408) final)

Aineistossa on myös otsikko ”*Syvämmät ja digitaalisemmat sisämarkkinat*”. (COM (2020) 456 final) Tässä kappaleessa nostetaan esiin neljä teemaa: investoinnit, teollinen ja teknologinen läsnäolo digitaalisen ketjun strategisissa osissa, strategiset digitaaliset valmiudet ja todellinen datatalous. Kappaleessa tuodaan esiin, että näillä toimilla saadaan aikaiseksi uusia tuotteita ja palveluita. Varojen suuntaaminen näihin toimiin sopii täten luontevasti viitekehysten politiikkasuosituksiin ja niihin EU talouden heikkouksiin, jotka muutoin viitekehyksessä tuotiin esiin. Tämä osoittaa selkeästi, että EU pyrkii vahvistamaan sisämarkkinoittensa heikkouksia. Tämä tuodaan myös suoraan esiin seuraavan tekstikappaleen viimeisessä lauseessa.

”...strategisiin digitaalisiin valmiuksiin, kuten teko kuten tekoälyyn, kyberturvallisuuteen, suojattuun viestintään, data- ja pilvi-infrastruktuuriin, 5G- ja 6G-verkkoihin, suurteholaskentaan, kvanttitekologiaan ja lohkoketjuihin. Tämä on yksi elpymis- ja palautumistukivälineen, InvestEU-ohjelman ja strategisten investointien välineen prioriteeteista. Myös uuden vakavaraisuustukivälineen investointisuuntaviivoissa otetaan huomioon tarve asettaa etusijalle investoinnit digitalisaatioon. Näin voidaan myös kuroa umpeen Euroopan digitaalista kuilua, joka kriisin myötä on tullut entistä näkyvämmäksi.” (COM (2020) 456 final)

Vihreän ja digitaalisuuden teema aineistossa liitetään vahvasti sisämarkkinoiden tulevaisuuteen, EU:n vastustuskykyisyyteen (resilienssiin) ja strategiseen autonomiaan. Aineistossa selkeästi tuodaan esiin että digitalisaatio, vihreä siirtymä ja teknologia ovat avainasemassa unionin sisämarkkinoiden tulevaisuudessa. NGEU:lla ja siihen sisältyvällä elpymis- ja palautumistukivälineellä EU pyrkii selkeästi kehittämään oman sisämarkkinansa asemaa globaalien talouden ympäristössä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että EU tunnistaa omien sisämarkkinoidensa heikkoudet tässä kilpailullisessa ympäristössä ja pyrkii vaikuttamaan niihin aktiivisesti. Vahvistamalla näitä ominaisuuksia ja omia sisämarkkinoitaan EU pyrkii MPE-teorian viitekehyksessä kasvattamaan omaa talouttaan ja tätä kautta myös suhteellista markkinavaltansa, etenkin em. toimialueilla. Se pystyykö EU hyödyntämään näiden markkinoiden valtaa tulevaisuudessa ulkosuhteissaan, on tämän tutkimuksen viitekehyksen ulkopuolella.

5.3 EU-SÄÄNTELY

MPE-teorian toisen piirteen mukaisesti EU:n institutionaaliset ominaisuudet, jotka tarkoittavat viranomaisinstituutioita sekä sääntöjä, ja joiden alaisuudessa nämä instituutiot toimivat ovat tärkeä osa MPE-teoriaa sekä EU:n vaikutusvaltaa sen ulkosuhteissa. Sääntelykapasiteettinsa takia EU voi joko liberalisoida tai rajoittaa markkinoiden aktiivisuutta, jolla siten voi olla merkittäviä ulkoisia vaikutuksia eri toimijoihin. Sääntelykapasiteetin nostoon liittyvät aiheet aineistossa koskevat erityisesti EU instituutioiden vahvistamista sekä uusien instituutioiden perustamista.

”Varat Next Generation EU -välineeseen kerätään nostamalla EU:n omien varojen enimmäismäärä väliaikaisesti 2 prosenttiin suhteessa EU:n bruttokansantuloon. Näin komissio voi erittäin vahvan luottoluokituksensa ansiosta lainata rahoitusmarkkinoilta 750 miljardia euroa tätä välinettä varten.” COM (2020) 456 final)

”...komissio ehdottaa joitakin uusia omien varojen lähteitä. Näitä voisivat olla esimerkiksi päästökauppajärjestelmään perustuvat uudet omat varat, hiilidioksidipäästöjen tullimekanismi ja suuryritysten toimintaan perustuvat omat varat. Lisäksi voitaisiin ottaa käyttöön uusi digitaalivero Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) tekemän työn pohjalta. Komissio tukee aktiivisesti OECD:n ja G20-ryhmän johdolla käytäviä keskusteluja ja on valmis toimimaan itse, jos maailmanlaajuiseen sopimukseen ei päästä. Lisäksi mainittakoon komission ehdotukset, jotka koskevat yksinkertaistettuun arvonlisäveroon perustuvia omia varoja ja muovivero.” COM (2020) 456 final)

Uusilla omien varojen lähteillä EU:n instituutiot pääsevät näin suoraan säätelemään sisämarkkinoiden toimintaa veroilla. Verojen avulla EU pystyisi nostamaan mm. haitallisten tuotteiden hintaa ja näin vaikuttamaan suoraan siihen minkä hintaisia tuotteita EU:n alueelle kannattaisi tuoda. Tällä sääntelyllä voisi olla suoria ulkoisia vaikutuksia muihin toimijoihin. Digitaalisella verolla voisi olla myös suuria

vaikutuksia mm. Yhdysvaltalaisen digijättien toimintaan EU:n markkinoilla. Reilu digitaalinen markkina nostetaan aineistossa selkeästi esiin ja sen tavoitteeksi nostetaan paremmat kilpailuedellytykset sisämarkkinoilla.

”Tämän vuoksi yksi uuden digitaalisia palveluja koskevan säädöksentavoitteista on parantaa digitaalisten palvelujen sääntelykehystä niin, että verkkoalustoille saadaan selkeät säännöt. Tämä parantaa kuluttajien turvallisuutta verkossa, estää alustoja käyttämästä väärin markkinavoimaansa ja takaa oikeudenmukaiset markkinat ja yhtäläiset mahdollisuudet pienemmille yrityksille.” COM (2020) 456 final)

Uudet varat sekä muu kasvava instituutioiden sääntely kytkeytyvätkin erittäin vahvasti MPE-teorian toiseen piirteeseen institutionaalisesta sääntelykapasiteetista, jolla voi olla suoria ulkoisvaikutuksia. Uusien omien varojen lisäksi aineistossa tuodaan esiin mahdollisuus yhteisestä yhteisöveropohjasta.

”Yhteinen yhdistetty yhteisöveropohja tarjoaisi EU:n yrityksille yhteisen sääntökirjan yhteisöveropohjansa laskemiseksi. Verotuksen yksinkertaistaminen voi parantaa liiketoimintaympäristöä ja edistää talouskasvua.” COM (2020) 456 final)

Yhteisen yhteisöveropohjan tarkoitus tuodaan selkeästi esiin ja sen perustellaan kehittävän sisämarkkinoiden toimintaa. Tämän tyyppinen uudistus antaisi EU instituutioille lisää kapasiteettia säädellä sisämarkkinoiden toimintaa MPE-teorian mukaisesti. Unionin säätelyn ja instituutioiden vahvistaminen ei kuitenkaan jää aineistossa näihin vaan Euroopan komissio ehdottaa myös muita uusia välineitä ja EU:n pankkiunionin vahvistamista. Aineistossa EU ehdottaa laajasti lisää erilaisia välineitä sekä sääntelyä, joilla se pystyy vaikuttamaan sisämarkkinoidensa toimintaan ja aktiivisuuteen. Mielestäni nämä säätelyä lisäävät toimet ovat avainasemassa MPE-teorian kautta tarkasteltuna. Kuten MPE-teoriassa todettiin sisämarkkinoiden koko, on ehkä edellytys markkinavaltana toimimiselle, mutta se ei yksinään riitä tuottamaan ulkoisvaikutuksia. Sisämarkkinoiden sääntely taas antaa mahdollisuuksia vaikuttaa siihen millaisia tuotteita ja palveluita sisämarkkinoille voi ylipäänsä tarjota. Sisämarkkinoiden sääntely vaikuttaa siis suoraan myös EU:n ulkopuolisiin toimijoihin. Verosääntelyllä EU pystyy myös vaikuttamaan siihen millaisella hinnalla tuotteita ja palveluita sisämarkkinoilla tarjotaan ja näin se vaikuttaa myös yritysten kilpailukykyyn.

5.4 STRATEGINEN SUVERENITEETTI JA AUTONOMIA

Viimeisenä vahvana teemana aineistosta nousi EU:n strateginen autonomia ja suvereniteetti. Kuten tutkimuksen teoriaosuudessa tuotiin esiin, niin pandemia nosti esiin EU:n riippuvuuksia muiden toimijoiden

tuotannosta. Aineistossa näihin riippuvuussuhteisiin vastaaminen näkyy välillä erittäin suorasti. Seuraavassa tekstikatkelmassa on esimerkki kuinka suoraan EU myöntää tarpeen vähentää riippuvuutta muista toimijoista kriittisissä materiaaleissa.

”Pysymme myös jatkossa sitoutuneina avoimeen ja reiluun kauppaan, mutta meidän on tiedostettava tarve vähentää riippuvuutta ja vahvistaa toimitusvarmuutta erityisesti lääkeaineiden ja raaka-aineiden osalta.” (COM (2020) 456 final)

EU siis haluaa olla jatkossakin sitoutunut vapaaseen kaupankäyntiin, mutta omilla ehdoillaan. Teoria-kappaleissa tuotiin esiin myös kiinalaisten suorat investoinnit, joilla Kiina on hankkinut eurooppalaista tuotantoa ja muita omaisuuseriä. Aineistossa tulee esiin myös EU:n vastaus tähän ominen markkinoiden suojeluun. Lisäksi EU on huolissaan epäreilusta kilpailusta, joka heikentää sen omien sisämarkkinoiden toiminnan edellytyksiä.

”EU:n on myös suojeltava strategista omaisuuttaan, infrastruktuuriaan ja teknologiaansa ulkomaisilta suorilta sijoituksilta, jotka voisivat uhata sen turvallisuutta tai yleistä järjestystä. Tätä varten otetaan käyttöön vahvistettu ulkomaisten suorien sijoitusten seurantamekanismi. Kriisin vuoksi kolmansissa maissa myönnetyt valtiontuet voivat edelleen heikentää tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla.” (COM (2020) 456 final)

Sisämarkkinoiden ja EU:n markkina-asemaa EU siis haluaa selkeästi pyrkiä suojaamaan ulkomaisilta toimijoilta. Seuraavassa katkelmassa myös nähdään, että strategisen riippumattomuuden saavuttamiseksi Euroopan komissio ehdottaa myös uutta välinettä kehittääkseen arvoketjuja. Tämä väline jälleen vahvistaisi EU instituutioita ja kuten katkelmasta nousee esiin, tällä välineellä EU pyrki suoriin ulkoisvaikutuksiin, jotka kohdistuvat muihin toimijoihin. Lisäksi väline linkitetään EU:n kasvustrategian mukaiseen vihreään ja digitaaliseen siirtymään, joka vahvistaa EU:n omaa kasvustrategiaa sekä sisämarkkinoiden asemaa.

”Komissio ehdottaa uutta strategisten investointien välinettä, josta tuettaisiin rajat ylittäviä investointeja Euroopan strategisten arvoketjujen vahvistamiseksi ja rakentamiseksi. Se kannustaa pitämään Euroopan teollisuuden ja yritykset johtoasemassa useissa keskeisissä ekosysteemeissä, etenkin niissä, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen kannalta. Tämä lujittaa sisämarkkinoita, luo perustan uudelle EU:n teollisuusstrategialle ja edistää kiertotaloutta” (COM (2020) 456 final)

Seuraavassa katkelmassa myös kiertotalous yhdistetään EU:n strategisen autonomian teemaan selkeästi. Näin ollen kiertotalous nähdään yhtenä osana riippumattomuutena muista toimijoista.

”...riippuvuus saatavilla olevista fossiilisista polttoaineista uhkaa korvautua riippuvuudella muista kuin energiantuotantoon käytettävistä raaka-aineista, joiden osalta maailmanlaajuinen kilpailu on voimistumassa. Tätä riippuvuutta voidaan vähentää ehkäisemällä jätteen syntymistä, edistämällä kierrätystä ja lisäämällä uusioraaka-aineiden käyttöä.

Uudet investoinnit kierrätykseen auttavat tuottamaan strategisia uusioraaka-aineita. --- Tätä tuetaan kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman toteuttamisen avulla.” (COM (2020) 456 final)

COVID-19 aiheuttaman kriisin vaikutukset EU:hun eivät ainoastaan liity EU:n talouteen, vaikka talous onkin aineiston pääasiallinen teema ja se kytketään politiikan eri osa-alueisiin. Seuraava tekstikatkelma kiteyttää kriisin vaikutukset EU:hun kokonaisuudessaan hyvin usealla ei politiikan osa-alueelle ja tässäkin katkelmassa nostetaan esiin EU:n omat taloudellisten ja strategisten etujen ajaminen.

”Koska kriisi lisää geostrategisia jännitteitä entisestään, eurooppalaisten on otettava aiempaa suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa vahvistettava asemaansa turvallisuuden ja vakauden luojana maailmanjärjestyksessä. Tätä varten se ylläpitää edelleen monenvälisyyttä ja edistää entistä vahvemmin taloudellisia ja strategisia etujaan. Sen on myös vahvistettava teknologista riippumattomuuttaan ja puolustusvoimavarojen kehittämiseen liittyvää yhteistyötä.” (COM (2020) 456 final)

Talouden strategisen autonomian ja suvereniteetin lisäämiseksi EU:n on siis kyettävä tekemään myös yhteistyötä sen tärkeimmillä alueilla, joten NGEU sisältää myös tavoitteita tietyille alueille.

”Kauppa ja taloudelliset suhteet naapurivaltioiden ja kehittyvien talouksien kanssa, etenkin Länsi-Balkanin, maiden, jotka ovat katettu Euroopan naapurisuuspolitiikalla ja Afrikan maat, ovat korkeassa relevanssissa unionille. Siitä syystä, ja unionin globaalien roolin ja vastuun vuoksi, taloudelliset resurssit tulee käyttää tarjotakseen tukea ja humanitaarista apua näissä maissa taistelua COVID-19 pandemiaa vastaan ja palautuakseen siitä, jotta voidaan palauttaa ja vahvistaa kauppa- ja taloussuhteita näiden maiden ja unionin välillä.” (COM (441) final)⁹

Strateginen suvereniteetti ja autonomia nousivat teemana aineistosta yllättävän suurena teemana. COVID-19 kriisi on selkeästi nostanut EU:ssa huolen sen riippuvuussuhteista ulkomaisesta tuotannosta. Aineistosta nousee selkeästi esiin tarve kehittää ja parantaa EU:n tuotannon, raaka-aineiden ja energian saatavuuden suvereniteettia. Tähän teemaan liittyivät vahvasti myös digitalisaatio ja vihreä siirtymä. Niiden merkitys strategisen autonomian saavuttamiseksi annettiin aineistossa suuri rooli. Aineistosta nousee esiin myös tuotantoketjujen eurooppalaistaminen, etenkin digitaalisissa tuotteissa ja palveluissa. Tällä voi olla kokonaisuudessaan merkitystä myös eurooppalaiselle taloudelle ja makrovakaudelle, kuten tutkimuksen ensimmäisessä osassa teoretisoitiin.

---

⁹ Käännös oma

6. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Aineistosta nousi selkeästi esiin neljä keskeistä teemaa: sisämarkkinakeskeisyys, vihreä ja digitaalinen siirtymä, EU sääntelyn lisääntyminen sekä strateginen suvereniteetti ja autonomia. Teemat ovat samalla selkeästi erillisiä, mutta samaan aikaan nivoutuvat tutkimusaineistossa tiukasti yhteen ja muodostavat keskeisen kokonaisuuden aineiston sisällöstä. Teemat ja aineistossa esiintyvät kappaleet kytkeytyvät vahvasti MPE-teoriaan sekä talouspolitiikka suosituksiin ja -toimenpiteisiin. MPE-teorian mukaisia alateemoja olivat etenkin: sääntelyn lisääntyminen, sisämarkkinoiden vahvistaminen ja strateginen suvereniteetti niiltä osin, kun sillä tarkoitetaan markkinoiden ja eurooppalaisen tuotannon autonomiaa tai sellaisen tavoittelua. Teemat kytkeytyivät vahvasti MPE-teorian kahteen ensimmäiseen piirteeseen: sisämarkkinoiden materiaaliseen olemassaoloon ja institutionaalisen sääntelyn lisäämiseen. Kolmanteen piirteeseen aineisto ei pystynyt tarjoamaan selkeitä viitteitä.

Politiikkasuositusten ja toimenpiteiden osalta tärkeitä alateemoja olivat etenkin: teknologisen osaamisen vahvistaminen, vihreä ja digitaalinen siirtymä, tuotantoketjujen suojeleminen ja vahvistaminen, kriittisten raaka-aineiden sekä energian saatavuuden turvaaminen. Näiden lisäksi merkitystä oli annettu myös yhteisten sisämarkkinoiden toiminnan vahvistamiselle ja sisäisen taloudellisen eriytymisen ehkäisemiselle. Lisäksi viittaukset ulkomaisten suorien investointien kriittiseen tarkasteluun antavat viitteitä sisämarkkinoiden, tiedon sekä tuotannon suojelesta. Aineisto antaa vahvan kuvan NGEU:n tarpeesta EU:n sisämarkkinoille sen toiminnan parantamiseksi ja tehostamiseksi. Aineisto sisälsi lisäksi vain vähäisen määrän varsinaisia eksplisiittisiä ilmauksia makrotalouden vakauteen tähtääviin toimenpiteisiin. Tässä kuitenkin täytyy huomioda, että sisämarkkinoiden ja EU:n talouden parantaminen sekä instituutioiden kehittäminen kokonaisuudessaan ylläpitävät myös symmetrisempää makrotalouden toimintaa EU:ssa eikä näin ollen jää tarkastelun ulkopuolelle. Eksplisiittisiä ilmauksia kuitenkin tähän suuntaan aineisto sisälsi hyvin vähän, vaikka elvytyksen tarvetta ja määrää analysoitiinkin aineistossa kattavasti. Aineistossa nostettiin esiin myös jonkin verran esiin tarvetta jäsenmaiden väliseen solidaarisuuteen, mutta tämäkin aineistossa tehtiin kytkemällä se kaikkien jäsenmaiden yhteisiin intresseihin sisämarkkinoiden toiminnasta.

Aineiston analyysiin valitsemani viitekehys soveltui hyvin ja aineisto antoi erittäin vahvoja viitteitä siitä, että EU identifioi itsensä tässä kontekstissa, vahvasti markkinavaltana ja pyrkii vähintäänkin säilyttämään ja suojelemaan sisämarkkinoidensa asemaa globaalissa taloudessa. Ottaen huomioon, että NGEU:n eksplisiittinen tavoite julkisessa keskustelussa on ollut EU talouden elvyttäminen niin

viitekehysten kautta aineisto antaa kuitenkin paljon kattavamman kuvan siitä mihin kaikkiin tarkoituksiin NGEU:ta pyritään hyödyntämään. Aineistossa selkeästi esiintyy tarve vahvistaa sisämarkkinoiden asemaa sekä EU:n strategista suvereniteettia. Lisäksi aineistossa ilmaistaan selkeästi kansainvälispoliittisesta ympäristöstä nouseva tarve strategiseen suvereniteettiin sekä sisämarkkinoiden suojeluun ulkomaisilta toimitusketjuilta; varsinkin kriittisillä tuotannon aloilla. Yhteenvetona voidaan todeta, että aineisto tukee vahvasti argumenttiani siitä, että NGEU näyttäytyy EU:n markkinavalta-aseman ylläpitämisen ja kehittämisen välineenä, joka toteutetaan talouskriisin hoidon ohessa.

Moravcsikin liberaalin intergovernmentalismien teoriaan liittyen aineiston analyysi antaa viitteitä epäsuorasti. EU:n sisämarkkinoiden yhteiset intressit sekä EU talouksien taloudellinen keskinäisriippuvuus ja sen lisääminen talouspolitiikkojen avulla kuitenkin viittaavat aineistossa siihen, että ainakin EU:sta katsottuna on kaikkien EU:n jäsenmaiden etu on investoida yhteiseen elpymiseen ja sisämarkkinoiden vahvistamiseen. Liberaalin intergovernmentalismien teorian mukaan Euroopan integraatio onkin aina ollut taloudellisesti motivoitunut, etenkin kaupallisten intressien kautta. Vastauksena rajoitteisiin ja mahdollisuuksiin, hallituksiin ovat vahvasti vaikuttaneet kansallisten toimijoiden kaupalliset intressit, jotka ovat heijastaneet niiden omaa asemaa globaalissa taloudessa. (Moravcsik 1999, 473). Useilla EU mailla jopa 70 prosenttia viennistä suuntautuu EU maihin, jolloin EU:n sisämarkkinoiden hyvän toiminnan voidaankin katsoa olevan useiden jäsenvaltioiden intresseissä, jolloin rationaalisesti toimivien jäsenvaltioiden toiminta suuntautuu näiden markkinoiden ylläpitämiseen. Moravcsik (1999, 3) myös argumentoi, että Euroopan integraation on sanellut tarve mukautua vähenevään makrotalouden kansalliseen autonomiaan globaalissa taloudessa, joka on luonut suurempaa tarvetta koordinoita politiikkoja teknologian ja talouspolitiikkojen avulla. Tähän argumenttiin talouden keskinäisriippuvuus Euroopassa talouskriisin kontekstissa antaa vahvoja viitteitä. Jäsenvaltioilla ei ole ollut yksinään mahdollisuutta estää talouden kriisiytymistä ja jäsenvaltioiden yksinään tekemät talouspoliittiset toimet eivät olisi olleet riittäviä elvyttämään taloutta, koska koko maailma kärsii enemmän tai vähemmän saman pandemian aiheuttamasta talouskriisistä ja talouden häiriöstä. Näin ollen jäsenmaiden ainoa looginen ja rationaalinen ratkaisu on ollut tehdä taloudellista elvytystä olemassa olevien taloudellisten rakenteiden kautta sekä tukea niiden rakenteiden toimintaa.

LÄHTEET

PRIMAARILÄHTEET

European Commission. (2020) Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions. COM (2020) 456 final. Europe's moment: Repair and Prepare for the Next Generation. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:456:FIN>

European Commission. (2020) Commission staff working document. SWD (2020) 98 final. Identifying Europe's recovery needs. Accompanying the document Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions. Europe's moment: Repair and Prepare for the Next Generation. Europe's moment: Repair and Prepare for the Next Generation. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590742540196&uri=SWD%3A2020%3A98%3AFIN>

European Commission. (2020) Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions. COM (2020) 442 final. The EU budget powering the recovery plan for Europe. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2020%3A442%3AFIN>

European Commission. (2020) Proposal for a Council regulation establishing a European Union Recovery Instrument to support the recovery in the aftermath of the COVID-19 pandemic. COM (2020) 441 final. 2020/0111 (NLE) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:441:FIN>

European Commission. (2020) Proposal for a regulation of the European parliament and of the Council establishing a Recovery and Resilience Facility. COM (2020) 408 final. 2020/0104 (COD) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0408>

SEKUNDAARILÄHTEET

Bauer, C & Bernhard, H. (2019) Reforming the European Stability Mechanism. *Journal of common market studies*, 58:3, 636-653. <https://doi.org/10.1111/jcms.12951>

Borgioli, S., Horn, C-W., Kochanska, U., Molitor, P & Mongelli, P. European financial integration during the COVID-19 crisis. *ECB Economic Bulletin* 7/2020. https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/articles/2020/html/ecb.ebart202007_02~b27e8089c5.en.html#toc1

Browne, R. & Cohen, Z. (2020) US to withdraw nearly 12,000 troops from Germany in move that will cost billions and take years. CNN. Lehtiartikkeli. <https://edition.cnn.com/2020/07/29/politics/us-withdraw-troops-germany/index.html>

Burns, A. & Mitchell, W. (1946) Measuring Business Cycles. *National Bureau of Economic Research, 1946*, 3-22. <https://www.nber.org/system/files/chapters/c2980/c2980.pdf>

Cardona, M. & Kretschmer, T. ICT and productivity: conclusions from the empirical literature. *Information Economics and Policy*, 25, 109-125. <https://doi.org/10.1016/j.infoecopol.2012.12.002>

- Campos, N., Fidrmuc, J. & Korhonen, I. Business cycle synchronization in a currency union: Taking stock of the evidence. *Bank of Finland Research Discussion Papers 28/2017*. https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/14922/BoF_DP_1728.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Damro, C. (2012) Market Power Europe. *Journal of European Public Policy*, 19:5, 682-699. <https://doi.org/10.1080/13501763.2011.646779>
- Damro, C. (2015) Market power Europe: exploring a dynamic conceptual framework. *Journal of European Public Policy*, 22:9, 1336-1354. <https://doi.org/10.1080/13501763.2015.1046903>
- De Grauwe, P. (2011) The European Central Bank as a lender of last resort. <https://voxeu.org/article/european-central-bank-lender-last-resort>
- De Grauwe, P. (2011) The Governance of a Fragile Eurozone. *CEPS working document no. 346*. <https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2011/05/WD%20346%20De%20Grauwe%20on%20Eurozone%20Governance.pdf>
- De Grauwe, P. (2013) Self-fulfilling crises in the Eurozone: An empirical test. *Journal of International Money and Finance*, 34, 15-36. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2012.11.003>
- Demertzis, M. & Fredriksson, G. (2018) The Eu Response to US Trade Tariffs. *Review of European Economic Policy*, 53:5, 260-268. <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2018/number/5/article/the-eu-response-to-us-trade-tariffs.html>
- Dias, C. & Grikaitė, K. (2020) A roadmap to completing the Banking Union. *Economic Governance Support Unit (EGOV)*. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/645707/IPOL_IDA\(2020\)645707_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2020/645707/IPOL_IDA(2020)645707_EN.pdf)
- Donohue, P. (2020) Video conference of the Eurogroup. 30. November 2020. Main results. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/eurogroup/2020/11/30>
- Draghi, M. (2019) Stabilisation policies in a monetary union. Speech by Mario Draghi, President of the ECB, at the Academy of Athens. https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2019/html/ecb.sp191001_1~5d7713fcd1.en.html
- ECB (2020) Monetary policy decisions. Press release. 10. December 2020. <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.mp201210~8c2778b843.en.html>
- Eurooppa-neuvosto. Eurooppa-neuvoston päätelmät 17.-21. heinäkuuta 2020. EUCO 10/20. CO EUR 8. CONCL 4. <https://www.consilium.europa.eu/media/45126/210720-euco-final-conclusions-fi.pdf>
- European Commission (2020b) European Economic Forecast. Autumn 2020. European Economy. Institutional Paper 136. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip136_en_2.pdf
- European Commission (2019) EU-China – A strategic outlook. Joint communication to the European parliament, the European Council and the Council. JOIN (2019) 5 Final. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>

European Commission (n.d) Globalization and the EU economy. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/international-economic-relations/globalisation-and-eu-economy_en

European Commission (2020a) JRC Analyses COVID-19 impact on economy and labour markets to help guide EU response. <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/jrc-analyses-covid-19-impact-economy-and-labour-markets-help-guide-eu-response>

European Commission (2020c) Coronavirus: Commission issues guidelines to protect critical European assets and technology in current crisis. Press release. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_528

European Commission (2020d) Recovery Plan for Europe. https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en

European Commission (2020e) Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing a Recovery and Resilience Facility. COM (2020) 408 final. 2020/0104 (COD) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602841299376&uri=CELEX:52020PC0408>

Eurooppa-neuvosto & Euroopan unionin neuvosto. (2020) Pankkiunioni. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/banking-union/>

Eurooppa-neuvosto & Euroopan unionin neuvosto. (2019) Rahoitustuki euroalueen jäsenvaltioille. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/financial-assistance-eurozone-members/>

Eurostat (2016) Statistic Explained. Glossary: Counter-cyclical fiscal measures. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Counter-cyclical_fiscal_measures

Eurostat (2020) China-EU trade in goods: €164 billion deficit in 2019). <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20200320-1>

Galar, M. (2012) Competing within global value chains. *ECFIN Economic Brief. European Commission. 17/2012*. https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_briefs/2012/pdf/eb17_en.pdf

Gaub, F. & Boswinkel, L. (2020) How COVID-19 changed the future. Geopolitical implications for Europe. Chaillot paper/162. December 2020. https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISS-Files/CP_162_0.pdf

Gopinath, G., Milesi-Ferretti, G. & Nabar, M. (2020) Transcript of October 2020 World Economic Outlook Press Briefing. IMF. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/10/13/tr101320-transcript-of-october-2020-world-economic-outlook-press-briefing>

Haukkala, H. (2020) Suuren pelin paluu. Suomen tulevaisuus kriisien maailmassa, Kustannusosakeyhtiö Otava. Helsinki.

Haukkala, H. (2015) From Cooperative to Contested Europe: The Conflict in Ukraine as a Culmination of a Long-Term Crisis in EU-Russia Relations. *Journal of contemporary European studies*, 23:1, 25-40. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1080/14782804.2014.1001822>

- Helleiner, E. (2011) Understanding the 2007–2008 Global Financial Crisis: Lessons for Scholars of International Political Economy.” *Annual review of political science* 14:1, 67–87. <https://doi-org.lib-proxy.tuni.fi/10.1146/annurev-polisci-050409-112539>
- Howarth D. & Quaglia, L. (2015) The political economy of the euro area’s sovereign debt crisis: introduction to the special issue of the Review of International Political Economy. *Review of International Political Economy*, 22:3, 457-484. <https://doi.org/10.1080/09692290.2015.1024707>
- IMF. (2020) Regional Economic Outlook. Europe. Whatever It Takes: Europe’s Response to COVID-19. https://www.elibrary.imf.org/doc/IMF086/29363-9781513558233/29363-9781513558233/Other_formats/Source_PDF/29363-9781513558257.pdf
- Jager, J. & Hafner, K. (2013) The Optimum Currency area theory and the EMU. *Intereconomics* 48, 315-322. <https://doi.org/10.1007/s10272-013-0474-7>
- Karnitis, G., Virtmanis, A. & Karnitis, E. (2019) Key Drivers of Digitalization; EU Context and Baltic Case. *Baltic K. Modern Computing*, 7:1, 70-85. <https://doi.org/10.22364/bjmc.2019.7.1.06>
- Lane, P. (2012) The European Sovereign Debt Crisis. *Journal of Economic Perspectives*, 26:3, 49-68. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/jep.26.3.49>
- Leonard, M. (2020) The End of Europe’s Chinese Dream. <https://www.project-syndicate.org/commentary/europe-new-strategy-toward-china-by-mark-leonard-2020-05?barrier=accesspaylog>
- Malici, A. & Smith, E. (2019) Political Science Research in Practice. Milton. Routledge. New York.
- NATO (2019) Defense Expenditure of NATO Countries (2012-2019). *Public Diplomacy Division. Press Release. Communiqué PR/CP (2019)069*. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_06/20190625_PR2019-069-EN.pdf
- Office of the United States Trade Representative. (n.d) The People’s Republic of China. U.S-China Trade Facts. <https://ustr.gov/countries-regions/china-mongolia-taiwan/peoples-republic-china>
- Paillard, C-A. (2010) Russia and Europe’s mutual energy dependence. *Journal of International Affairs*, 63:2, 65-84. <https://www.jstor.org/stable/24384335>
- Ross, R (2018) On the fungibility of economic power: China’s economic rise and the East Asian security order. *European Journal of International Relations*, 25:1, 302-327. <https://doi.org/10.1177/1354066118757854>
- Small, A. (2020) The meaning of systemic rivalry: Europe and China beyond the pandemic. *European Council on foreign relations. Policy Brief*. https://ecfr.eu/wp-content/uploads/the_meaning_of_systemic_rivalry_europe_and_china_beyond_the_pandemic.pdf
- Smith, M. (2020) Brexit will affect, but not determine, the EU’s roles in a changing world arena. <https://blogs.lse.ac.uk/brexit/2020/03/04/brexit-will-affect-but-not-determine-the-eus-roles-in-a-changing-world-arena/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. E-kirja.

Vihriälä, V., Holmström, B., Korkman, S. & Uusitalo, R. Talouspolitiikan strategia koronakriisissä. *Valtionneuvoston julkaisuja 2020:13*. Valtioneuvosto. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162224/VN_2020_13.pdf?sequence=48&isAllowed=y

Wagner, W. Liberal Power Europe. *Journal of Common Market Studies*, 55:6, 1398-1414. <https://doi.org/10.1111/jcms.12572>

WHO (2020) Timeline of WHO's response to COVID-19. <https://www.who.int/news/item/29-06-2020-covidtimeline>